

Islamsko vjerovanje, pojednostavljeni

kur'ansko-hadiski pristup

Dr. Ahmed b. Abdurrahman el-Kadi,

العقيدة الميسرة

من الكتاب العزيز والسنة المطهرة

أ. د. أحمد بن عبدالرحمن القاضي

Islamsko vjerovanje, pojednostavljeni kur'ansko-hadiski pristup

Dr. Ahmed b. Abdurrahman el-Kadi,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

In the Name of Allah,
the Lord of Grace,
the Ever-Merciful

© Cooperative Office for Islamic Propagation in Rabwah , 2017

King Fahd National Library Cataloging-in-Publication Data

AL Gadi, Ahamed

The Islamic faith- A simplified presentation. / Ahmed

AL Gadi .- Riyadh , 2017

88p ; 16x23cm

ISBN: 978-603-8229-21-7

1-Faith (Islam)   2- Islam - Theology

I- Tile   241 dc   1439/97

L.D. no. 1439/977

ISBN: 978-603-8229-21-7

UVOD	7
VJEROVANJE U ALLAHA	13
VJEROVANJE U MELEKE	43
VJEROVANJE U OBJAVE, KNJIGE	49
VJEROVANJE U POSLANIKE	53
VJEROVANJE U SUDNJI DAN	57
VJEROVANJE U ALLAHOVO ODREĐENJE	63
O KUR'ANU	67
VIĐENJE UZVIŠENOG ALLAHA NA AHIRETU	69
HALIFAT I ZAJEDNICA	75
O ASHABIMA	77
O EVLIJAMA	83
ŠTA ISLAMSKO VJEROVANJE ČINI POTPUNIM	87
O VJERI I SREDNJEM PUTU	89

UVOD

Hvala Allahu, Njega hvalimo, od Njega pomoć i oprost tražimo! Molimo Ga da nas sačuva od zla nas samih i od zla naših loših djela. Koga Allah uputi, niko ga ne može odvesti u zabludu, a koga On u zabludu odvede, niko ga ne može uputiti.

Svjedočim da nema drugog boga osim Jedinog Allaha, koji nema sudruga, Onoga koji je rekao: *“On je neukima poslao Poslanika, jednog između njih, da im ajete Njegove kazuje i da ih očisti i da ih Knjizi i mudrosti nauči, jer su prije bili u očitoj zabludi.”* (El-Džumua, 2)

I svjedočim da je Muhammed Allahov rob i poslanik, Allahova blagodat koju je poslao Svojim robovima. Rekao je Uzvišeni Allah: *“Allah je vjernike milošću Svojom obasuo kad im je jednog između njih kao poslanika poslao, da im riječi Njegove kazuje, da ih očisti i da ih Knjizi i mudrosti nauči, jer su prije bili u očitoj zabludi.”* (Alu Imran, 164)

Uzvišeni Allah poslao je Svoga poslanika Muhammeda sa uputom i pravom vjerom da izvede ljude iz tame u svjetlo i iz zablude u savršenu uputu koju srca prihvataju široko i smireno. Uputa je korisno znanje, a prava vjera ispravna djela. Lijep i dobar život gradi se na ova dva veličanstvena principa.

Uzvišeni je Allah u Svojoj Knjizi objavio sve propise koji su potrebni Njegovim robovima kako bi na ispravan način vjerovali u Njega, obavljali propisane obrede, uređivali svoje međusobne odnose i izgrađivali pozitivne osobine, a časni sunnet je do u detalje pojasnio nejasne i načelno izrečene pojmove u Allahovoj Knjizi.

U hadisu koji Ebu Davud bilježi od Mikdada, radijallahu anhu, navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Meni je data knjiga i ono što je slično njoj.”

Islamsko vjerovanje je stub, temelj i tajna nadmoći ove vjere nad svim drugim vjerama, i to zbog sljedećih principa na kojima se temelji:

1. Ispoljavanje jednoće Allahu u ibadetu i u slijeđenju poslanikovog sunneta.
2. Objava. Izvorište islamskog vjerovanja božanskog je porijekla i crpi se iz Kur'ana i sunneta, a ne iz promišljanja i analogije.
3. Odgovara zdravoj ljudskoj prirodi.
4. Podudara se sa zdravim razumom.
5. Ova je vjera upotpunjena i nije izostavljen nijedan segment koji se odnosi na kosmos, život i čovjeka a da nije obuhvaćen.
6. U islamu nema oprečnosti i nelogičnosti.
7. Islam je vjera umjerenosti.

Principi na kojima je utemeljeno islamsko vjerovanje dali su sljedeće rezultate:

1. Ljudi su usmjereni na obožavanje samo Gospodara i oslobođeni su od robovanja stvorenjima.
2. Slijede samo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a udaljeni su od novotara i novotarija.
3. Osjećaju duhovni mir i smirenost u srcu zbog veze sa Mudrim Stvoriteljem, koji upravlja svim.
4. Psihički su rasterećeni, osjećaju smjernost u svemu i udaljeni su od nelogičnosti i izmišljotina.
5. Podjednaka pažnja pridaje se zadovoljenju potreba duše i potreba tijela, a vjerovanje mora biti potvrđeno djelima i ponašanjem.

Islamski učenjaci oduvijek su veliku pažnju pridavali islamskom vjerovanju i ulagali su velike napore kako bi ljude podučili ispravnom vjerovanju, o kojem su pisali kraća i duža djela u kojima su uopćeno govorili o islamskom vjerovanju, a isto tako neka su pitanja razmatrali zasebno. Također, u svojim djelima osvrtni su se na vjerovanje zabludjelih sekta i grupacija.

U ovoj knjizi nastojao sam pojednostavljeno, na dokazima iz izvora objave:

Kur'ana i sunneta, predstaviti pitanja islamskog vjerovanja po redosljedu koji je spomenuo Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u hadisu o Džibrilu, alejhis-selam, a zatim ću ukazati na skupine koje su skrenule s pravog puta u pogledu ovih pitanja i dat ću kratke odgovore na njihove zablude.

Ovu knjigu, koju sam nazvao *Islamsko vjerovanje, pojednostavljeni kur'ansko-hadiski pristup*, napisao sam tako da ne bude ni preopširna ni suviše sažeta, nastojeći da sva pitanja predstavim jasno i razumljivo svakom muslimanu.

Molim Allaha da ovo bude djelo urađeno samo radi Njega i korisno Njegovim robovima. Neka su salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu i sve ashabe.

Dr. Ahmed b. Abdurrahman el-Kadi,
Fakultet islamskog prava i islamskih studija, Odsjek za akaid
Univerzitet El-Kasim, Unejza

ISLAMSKO VJEROVANJE

POJEDNOSTAVLJENI KUR'ANSKO-HADISKI PRISTUP

Pod islamskim vjerovanjem podrazumijeva se vjerovanje u Allaha, meleke, objave, poslanike, Sudnji dan i određenje dobra i zla.

Rekao je Uzvišeni Allah: *“Nije čestitost u tome da lica svoja okrećete prema istoku i zapadu; čestiti su oni koji vjeruju u Allaha, i u onaj svijet, i u meleke, i u knjige, i u vjerovjesnike...”* (El-Bekara, 177)

“Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegovog, i vjernici – svaki vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i knjige Njegove, i poslanike Njegove...” (El-Bekara, 285)

“O vjernici, vjerujte u Allaha, i Poslanika Njegova, i u Knjigu koju On svome Poslaniku objavljuje, i u knjigu koju je objavio prije. A onaj ko ne bude vjerovao u Allaha, i u meleke Njegove, i u knjige Njegove, i u poslanike Njegove, i u onaj svijet – daleko je zalutao.” (En-Nisa, 136)

“...Mi sve s mjerom stvaramo.” (El-Kamer, 49)

Na pitanje Džibrila, alejhis-selam, o imanu, naš Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: *“Iman je da vjeruješ u Allaha, meleke, objave, poslanike, Sudnji dan i određenje dobra i zla.”* (Hadis bilježi Muslim, br. 8, od Omera, radijallahu anhu.)

VJEROVANJE U ALLAHA

Vjervanje u Allaha podrazumijeva čvrsto ubjeđenje da On postoji, da je Gospodar svega, da jedini zaslužuje da bude obožavan, da posjeduje svojstva savršenstva i da je uzvišen iznad svih nedostataka.

Vjervanje u Allaha temelji se na četiri principa:

1. Vjervanje da Allah postoji – vudžud

Allahovo postojanje najveća je istina. Rekao je Uzvišeni Allah: *“To je zato što Allah – postoji, a oni kojima se oni, pored Allaha, klanjaju – ne postoje, i zato što je Allah uzvišen i velik.”* (El-Hadždž, 62)

Sumnja u Allahovo postojanje predstavlja najveću laž i odbijanje istine. Rekao je Uzvišeni Allah: *“Poslanici njihovi su govorili: ‘Zar se može sumnjati u Allaha, Stvoritelja nebesa i Zemlje? On vas poziva da bi vam neke grijehe vaše oprostio i da bi vas do roka određenog ostavio...’”* (Ibrahim, 10)

Negiranje Allahovog postojanja je oholost, nasilje i nevjerstvo. Rekao je Uzvišeni Allah: *“Odgovorio je: ‘Ti znaš da ovo nije dao niko drugi nego Gospodar nebesa i Zemlje, kao očigledna znamenja, i ja mislim da ćeš ti, o faraone, sigurno nastradati.’”* (El-Isra, 102)

Rekao je Uzvišeni Allah: *“A ko je Gospodar svjetova?’, upita faraon. ‘Gospodar nebesa i Zemlje i onoga što je između njih, ako vjerujete’, odgovori on. ‘Čujete li?’, reče onima oko sebe faraon. ‘Gospodar vaš i Gospodar vaših davnih predaka’, reče Musa. ‘Poslanik koji vam je poslan, uistinu, je lud’, reče faraon. ‘Gospodar istoka i zapada i onoga što je između njih, ako pameti imate’, reče Musa. A faraon reče: ‘Ako budeš kao boga nekog drugog osim mene priznavao, sigurno ću te u tamnicu baciti!’”* (Eš-Šuara, 23–29)

Mnoštvo je činjenica koje ukazuju na Allahovo postojanje, a neke od njih jesu sljedeće:

Neiskvarena ljudska priroda u kojoj su ljudi stvoreni bez prethodne poduke.

Rekao je Uzvišeni Allah: *“Ti upravi lice svoje vjeri, kao pravi vjernik, djelu Allahovu, prema kojoj je On ljude načinio – ne treba da se mijenja Allahova vjera, ali većina ljudi to ne zna.”* (Er-Rum, 30) Poslanik, sallallahu alejhi ve

sellem, rekao je: *“Svako se dijete rađa u prirodnoj vjeri, ali ga njegovi roditelji preobrate u jevreja, kršćanina ili vatropoklonika.”* (Buhari) U jednoj verziji ovog hadisa koju bilježi imam Muslim navodi se: *“Svako novorođenče rađa se u milletu.”* U trećoj verziji koju bilježi Muslim kaže se: *“...u ovom milletu, sve dok njegov jezik ne pokaže drugačije.”* U još jednoj verziji koju od Ebu Hurejrea bilježi Muslim navodi se: *“Svako novorođenče rađa se u prirodnosti sve dok njegov jezik ne potvrdi drugačije.”* Hadis je zabilježio imam Buhari pod brojem 1385 i imam Muslim pod brojem 2658.

Svako stvorenje koje je ostalo u okrilju neiskvarene prirode vjeruje u postojanje Allaha. Ijad b. Himar el-Mudžaši, radijallahu anhu, prenosi hadisi-kudsi u kojem Uzvišeni Allah kaže: *“Ja sam sve Svoje robove stvorio u pravoj vjeri, a onda su došli šejtani i odvratili ih od prave vjere.”* (Muslim) Ponekad se dogodi da tu prirodu prekriju talozi sumnji i strasti, međutim, brzo ispliva na površinu u teškoćama i iskušenjima. Rekao je Uzvišeni: *“Kad se u lađe ukrcaju, iskreno se mole Allahu, a kad ih On do kopna dovede, odjednom druge Njemu ravnim smatraju.”* (El-Ankebut, 65)

Zdrav razum koji je sačuvan od sumnji i strasti.

Takav razum jednostavno rezonuje da stvorenja nužno moraju imati stvoritelja jer je nezamislivo da nastanu slučajno, bez stvoritelja, ili da stvore sami sebe, jer ono što ne postoji, ne može proizvesti postojanje. Stoga se jednostavno nameće zaključak da mora postojati stvoritelj, a to je Uzvišeni Allah.

Nakon Bitke na Bedru, Džubejr b. Mu'ım, zajedno sa drugim mekanskim mušricima, došao je kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako bi otkupio zarobljenike koje su muslimani zarobili u Bitki na Bedru. Tom prilikom čuo je Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da na akšam-namaz uči suru Tur. Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio ajet: *“Zar su oni bez Stvoritelja stvoreni ili su oni sami sebe stvorili?! Zar su oni nebesa i Zemlju stvorili?! Ne, nego oni neće da vjeruju. Zar je u njih blago Gospodara tvoga, Ili, zar oni vladaju?!”*, Mu'ım je rekao: *“Srce samo što mi nije poletjelo.”* (Buhari) To je bio početak ulaska imana u njegovo srce.

Za zdravim razumom poveo se i Kiss b. Saida el-Ijadi, koji je bio utjecajan govornik među Arapima u predislamskom periodu, rekavši: *“Ako balega ukazuje na devu, a trag ukazuje na pravac njenog kretanja, zar onda Zem-*

lja, po kojoj su brda razastrta i nebesa sazviježdima okićena, ne ukazuje na Milostivog i Onoga koji je u sve upućen?!”

Osjetila, čula

Uzvišeni Allah kaže: *“Mi ćemo im pružati dokaze Naše u prostranstvima svemirskim, a i u njima samim, dok im ne bude sasvim jasno da je Kur’an istina.”* (Fussilet, 53) Dokazi koji su bili usmjereni da djeluju na osjetila ljudi možemo svrstati u nekoliko vrsta: mudžize – čuda koja su donosili poslanici, kerameti evlija i dobrih vjernika, ispunjenje dova.

Uzvišeni Allah rekao je o Nuhu, alejhis-selam: *“On je Gospodara svoga zamolio: ‘Ja sam pobijeđen, ti se osveti!’ I mi smo kapije nebeske pootvarali vodi koja je neprestano lila, i učinili da iz zemlje izvori provru, i vode su se sastajale kako je određeno bilo, a njega smo nosili na onoj od dasaka i klinaca sagrađenoj koja je plovila pod brigom Našom – nagrada je to bila za onoga ko je odbačen bio.”* (El Kamer, 10–14)

“I Mi objavismo Musau: ‘Udari štapom svojim po moru!’ – i ono se ras-tavi i svaki bok njegov bijaše kao veliko brdo; i Mi onda tamo one druge približismo – a Musaa i sve one koji bijahu s Njim spasismo – i one druge potopismo. To je, zaista, pouka, i većina njih nisu bili vjernici.” (Ešl-Šuara, 63–67)

O Svom vjerovjesniku Isau, alejhis-selam, Uzvišeni Allah kaže: *“I poslati kao poslanika sinovima Israilovim: ‘Donosim vam dokaz od Gospodara vašeg: napraviti ću vam od ilovače nešto poput ptice i puhnut ću u nju, i bit će, voljom Allahovom, prava ptica. i iscijelit ću slijepa od rođenja, i gubava, i oživljavat ću mrtve, voljom Allahovom. Obavijestit ću vas šta jedete i šta u kućama skladištite. U tome vam je, zaista, dovoljan dokaz ako ste vjernici.”* (Alu Imran, 49)

Slično se događalo i našem Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Enes b. Malik, radijallahu anhu, pripovijeda da je jednog petka u džamiju ušao neki čovjek dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stajao na minberu i držao hutbu. Taj se čovjek okrenuo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Allahov Poslaniče, propade imetak (stoka) i ne možemo putovati, pa moli Allaha da nam dadne kišu!” Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podiže ruke i reče: *“Allahu moj, pošalji nam kišu! Allahu moj, pošalji nam kišu! Allahu moj, pošalji nam kišu!”* “Allaha mi”, ka-

zuje Enes, “na nebu nismo vidjeli nikakav oblak, a ni oblačak. Između nas i brda Sel’a nije bila nijedna građevina, niti bilo kakva kuća (koja bi nam nebo zaklanjala). Tada se iza Sel’a pojavio oblak poput štita i kada je stigao nasred neba, raširio se i počela je padati kiša. Tako mi Allaha, ne vidjesmo više sunca šest dana! Sljedeće džume, dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, držao hutbu, neki čovjek uđe na ista vrata, okrenu se Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: ‘Allahov Poslaniče, stoka nam propada, a putevi se isprekidaše, pa moli Allaha da je od nas povuče!’ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podiže ruke i reče: *‘Allahu moj, oko nas, a ne na nas! Allahu moj, na brežuljke, na visoravni, uvale dolina i na rasadnike!’* i kiša se povukla, a mi smo izašli i vratili se po suncu.” (Buhari i Muslim)

Govoreći o tome da se ljudima uopćeno odaziva na dove, Uzvišeni Allah kaže: *“Onaj koji se nevoljniku, kad mu se obrati, odaziva, i koji zlo otklanja i koji vas na Zemlji namjesnicima postavlja. Zar pored Allaha postoji drugi bog? Kako nikako pouku vi da primite!”* (En-Naml, 62)

Mudžize – čuda koja su bila data vjerovjesnicima, uslišavanje dova, pomaganje nevoljnicima, sve su to dokazi dostupni ljudskim čulima, dokazi u koje su se svojim čulima uvjerile široke mase i sve to nedvosmisleno ukazuje na postojanje Onoga ko ih je poslao, ko je uslišao dovu i pomogao nevoljniku.

Ispravan šerijat – vjerozakon

Ispravan šerijat – vjerozakon podrazumijeva Kur’an i vjerodostojan sunnet.

Uzvišeni Allah kaže: *“A zašto oni ne razmisle o Kur’anu? Da je on od nekog drugog, a ne od Allaha, sigurno bi u njemu našli mnoge proturječnosti.”* (En-Nisa, 82)

“O ljudi, dokaz vam je već stigao od Gospodara vašeg i Mi vam objavljujemo jasnu Svjetlost.” (En-Nisa, 174)

“O ljudi, već vam je stigla poruka od Gospodara vašeg i lijek za vaša srca i uputstvo i milost vjernicima. A zar im nije dosta to što Mi tebi objavljujemo knjigu koja im se kazuje; u njoj je, doista, blagodat i pouka narodu koji vjeruje.” (El-Ankebut, 51)

Činjenica da su u Kur'anu navedene vijesti o onome što će se dogoditi u budućnosti, koje su se obistinile, zatim se ukazuje na ispravna ubjeđenja, pravedne propise i najispravnije ponašanje, najbolje govori da je objavljen od Allaha, a ne od stvorenja.

Zbog svega navedenog niko nije negirao Allahovo postojanje ubijeđen u to što govori. To su neiskreno zagovarali krivovjernici nekada i sada. Neki od tih skupina jesu:

Dehrije

Dehrije su filozofi koji vjeruju u neprolaznost vremena. Oni smatraju da svijet postoji oduvijek i da će trajati zauvijek. U današnjem vremenu njima slični su ateisti.

Dehrije tvrde: *“Postoji samo naš život zemaljski, živimo i umiremo, jedino nas vrijeme uništi” – govore oni. A oni o tome baš ništa ne znaju, oni samo nagađaju.*” (El-Džasije, 24)

Smatraju da svijet egzistira sam po sebi, da nije nastao i da neće nestati. Njihova deviza u životu glasi: *“Majke rađaju, zemlja guta. Samo nas vrijeme uništava.”* Negirali su da stvorenja imaju stvoritelja. Uzvišeni Allah odgovorio je takvima: *“Oni o tome nemaju znanja”*, tj. nemaju o tome znanja utemeljenog na razumu, tradiciji, čulima niti ljudskoj prirodi. Sve što oni zastupaju samo je čisto nagađanje i fikcija, kao što se i kaže u ajetu: *“Oni samo nagađaju.”*

Zagovornici prirode kao stvoritelja

Oni tvrde da je svijet stvorila priroda. Zapravo, oni zastupaju mišljenje o tome da su sami dijelovi prirode, biljke životinje i neživa priroda sa svim svojim specifičnostima stvorili sami sebe i svoje kretanje.

Takvima se može odgovoriti vrlo jednostavno: nemoguće je da nešto bude i stvoreno i stvoritelj u isto vrijeme. Uzvišeni Allah kaže: *“Zar su oni bez Stvoritelja stvoreni ili su oni sami sebe stvorili?!”* (Et-Tur, 35)

Priroda kojoj oni pripisuju stvaranje je skup nežive materije koja je gluha, nijema, slijepa, bezosjećajna, pa kako onda može stvoriti živa bića koja čuju, vide, govore i osjećaju i bol i nadu?! Onaj ko nešto nema, ne može ga ni dati.

Zagovornici slučajnog nastanka

Oni tvrde da je sve što je stvoreno nastalo potpuno slučajno, tako što su se atomi i dijelovi stvorenja spojili i slučajno se pojavio život. Sva ova raznovrsna stvorenja nastala su bez ičijeg upliva i ranijeg plana.

Dovoljno je zamisliti ovu teoriju nastanka života da bi bilo jasno koliko je neodrživa i neispravna. Preciznost stvorenog, savršeni sistem po kojem se sve odvija, trajnost tog sistema, te savršena ravnoteža u prirodi čine teoriju slučajnosti neodrživom. Uzvišeni Allah kaže: *“To je Allahovo djelo, koji je sve savršeno stvorio.”* (En-Neml, 88) *“Allah je sedam nebesa i isto toliko zemalja stvorio; Njegovo naređenje na sve se njih odnosi, a nek znate da je Allah kadar sve i da Allah znanjem Svojim sve obuhvata!”* (Et-Talak, 12)

Komunisti

Komunisti su sljedbenici Karla Marksa. Njihova deviza u životu glasi: *“Nema Boga, život je materija.”* Na tom principu i lažnom ubjeđenju osnovali su svoju državu Sovjetski savez, koja nije dugo trajala, brzo se raspala na nekoliko državnica.

Zabludjeli pojedinci tokom historije

Faraon je bio jedan od zabludjelih. Prividno je negirao Gospodara, predstavljajući se kao neznalica u tom pogledu, o čemu se u Kur'anu kaže: *“A ko je Gospodar svjetova?!”* (Eš-Šuara, 23). Faraon je za sebe tvrdio da je Gospodar svjetova, kao što se o tome kazuje u Kur'anu: *“Ja sam vaš Gospodar najveći”* (En-Naziat, 24). Nakon toga, još se više uzoholio i naredio svojim podanicima da ga moraju obožavati. Rekao je: *“Ja ne znam da vi imate drugog boga osim mene”* (El-Kasas, 38). Zaprijetio je Musau riječima: *“Ako budeš imao drugog boga osim mene, bacit ću te u tamnicu.”* (Eš-Šuara, 29)

Jedan od zabludjelih bio je i Nemrud koji se raspravljao sa Ibrahimom, alejhis-selam, o postojanju Gospodara. O tome Uzvišeni Allah kaže: *“Zar nisi čuo za onoga koji se sa Ibrahimom o njegovu Gospodaru prepirao, onda kada mu je Allah carstvo dao, kad Ibrahim reče: ‘Gospodar moj je Onaj koji život i smrt daje’, on odgovori: ‘Ja dajem život i smrt!’ ‘Allah čini da Sunce izlazi sa istoka’,– reče on, ,‘učini ti da izlazi sa zapada.’ I osta zbunjen onaj što nije vjerovao. A Allah neće ukazati na pravi put onima koji nasilje čine.”* (El-Bekara, 258)

Svi oni bili su u nesuglasju sami sa sobom, u sukobu sa svojom prirodom, i zbog toga nisu napredovali i nisu opstali. To je posvjedočio Uzvišeni Allah: *“I oni ih, nepravedni i oholi, porekoše, ali su u sebi vjerovali da su istinita, pa pogledaj kako su skončali smutljivci.”* (En-Neml, 14)

2. Vjerovanje da je jedino Allah Gospodar – rububijjet

Vjerovanje u rububijjet podrazumijeva čvrsto ubjeđenje da je jedino Allah Gospodar, što znači Stvoritelj, Posjedovalac i Naredbodavac. Značenje riječi Gospodar – Er-Rabb jeste Gospodin, Posjedovalac i Upravitelj, Onaj koji sve svjetove održava Svojim blagodatima. Uzvišeni Allah kaže: *“Pa Ko je Gospodar vaš, O Musa?’, upita faraon. ‘Gospodar naš je Onaj koji je svemu onom što je stvorio dao ono što mu je potrebno, zatim ga, kako da se time koristi nadahnuo.”* (Ta-ha, 49–50)

Pojam rububijjeta temelji se na tri principa:

Stvaranje

Uzvišeni Allah je Stvoritelj svega, a sve mimo Njega je stvoreno. Uzvišeni Allah kaže: *“Allah je Stvoritelj svega i On upravlja svim”* (Ez-Zumer, 62); *“I koji je sve stvorio i kako treba uredio!”* (El-Furkan, 2). Stvaranje koje se pripisuje drugima je relativno i ne prelazi značenje oblikovanja i sastavljanja, a nikako stvaranje iz ničega. U tom smislu treba shvatiti ajet: *“Neka je veličanstven najljepši od svih stvaralaca.”* (El-Mu'minun, 14)

Posjedovanje

Uzvišeni Allah je Posjedovatelj i sve što postoji Njegovo je vlasništvo. Uzvišeni Allah kaže: *“Zar ti ne znaš da Allahu pripada vlast i na nebesima i na Zemlji i da, osim Allaha, ni zaštitnika ni pomagača nemate?”* (El-Beakara, 107); *“Allahu pripada vlast na nebesima i na Zemlji i Allah je svemoćan!”* (Alu Imran, 189); *“Reci: ‘Allahu moj, koji svu vlast imaš, Ti vlast daješ kome Ti hoćeš, a oduzimaš od koga Ti hoćeš!’”* (Alu Imran, 26); *“I koji u vlasti nema ortak”.* (El-Isra, 111); *“To vam je, eto, Allah, Gospodar vaš, carstvo je Njegovo! A oni koje, pored Njega, molite ne posjeduju ništa, ni koliko opna na datulinoj košpici.”* (Fatir, 13)

Svako posjedovanje pripisano drugima je relativno, privremeno i nepotpuno. O tome se u Kur'anu kaže: *“Narode moj, vi danas imate vlast na Zemlji”* (El-Mu'min, 29); *“Oni koji su u posjedu vašem...”* (En-Nisa, 3) Potpuna i

apsolutna vlast pripada samo Uzvišenom Allahu. Rekao je Uzvišeni Allah: *“Mi ćemo Zemlju i one koji žive na njoj naslijediti i nama će se oni vratiti.”* (Merjem, 40)

Naredbodavac

Uzvišeni Allah je Naredbodavac, a svi drugi su podređeni. Uzvišeni Allah kaže: *“Reci: ‘Svaka odredba pripada samo Allahu.’”* (Alu Imran, 154); *“Zaista, Njemu pripada stvaranje i sva odredba. Neka je uzvišen Allah, Gospodar svjetova”* (El-A'raf, 54); *“I da bude svemu kraj?! A Allahu se sve vraća!”* (ElBekara, 210). Obraćajući se Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, Uzvišeni Allah kaže: *“Ništa ne zavisi od tebe”* (Alu Imran, 128). Šta je onda tek s drugima?! *“Allahu pripada odluka i prije i poslije.”* (Er-Rum, 4) Allah je jedini Naredbodavac. Svako pripisivanje naredbe drugima je relativno, podložno Allahovoj volji i njena izvršnost zavisi od Allahove volje. Uzvišeni Allah je rekao za faraona: *“Slijedili su faraonovu naredbu, a ona nije bila razborita.”* (Hud, 97)

Allahova naredba podrazumijeva kosmičku i vjersku naredbu. Kosmička naredba je apsolutno izvršna i u tom smislu odgovara terminu Allahova volja. Uzvišeni Allah kaže: *“Njegova naredba je, kada nešto želi, budi i ono bude.”* (Ja-sin, 82) Allahova vjerska volja nije apsolutno izvršna i u tom smislu podudara se sa Allahovom ljubavi. Što se tiče izvršnosti, može biti, a i ne mora. A sve to uslovljeno je Allahovim općim htijenjem da li će nešto biti ili ne. Uzvišeni Allah kaže: *“Onome od vas koji hoće da je na pravom putu, a vi ne možete ništa htjeti ako to Allah, Gospodar svjetova, neće!”* (Et-Tekvir, 28–29)

Ostala svojstva Allahovog rububijeta granaju se iz ova tri svojstva: stvaranje, vladanje, naredba, opskrba, oživljavanje, usmrćivanje, spuštanje kiše, rađanje plodova, usmjeravanje vjetrova, održavanje brodova, smjena noći i dana, trudnoća, rađanje, zdravlje, ponos, poniženje i sve drugo.

Vjerovanje da je Allah jedini Gospodar svega stvorenog duboko je u ljudskoj prirodi, blisko razumu, opipljivo u kosmosu i o tome se kazuje u vjerskim tekstovima. Navest ćemo neke kur'anske ajete o tome:

“U stvaranju nebesa i Zemlje, u smjeni noći i dana, u lađi koja morem plovi s korisnim tovarom za ljude i u kiši koju Allah pušta s neba, pa tako u život vraća zemlju nakon njenog mrtvila, po kojoj je rasijao svakojaka živa bića,

u promjeni vjetrova i oblacima koji između neba i Zemlje lebde – ima doista znakova za one koji razumijevaju.” (El-Bekara, 164)

“Ti uvodiš noć u dan i uvodiš dan u noć! Živo izvodiš iz mrtvog i mrtvo izvodiš iz živog! Ti opskrbljuješ koga hoćeš, bez ikakva računa!” (Alu Imran, 27)

“Allah čini da zrnje raspukne i košpice prokljaju. On iz neživa izvodi živo, iz živa neživo; to vam je, eto, Allah, pa kuda se onda odmećete? On čini da zora sviće, On je noć odredio za počinak, a Sunce i Mjesec za računanje vremena; to je odredba Silnoga, Sveznajućeg. On vam je stvorio zvijezde da se po njima u mraku upravljate, na kopnu i moru. Mi potanko objašnjavamo ajete i znamenja Naša ljudima koji znaju. On vas stvara od jednog čovjeka, a zatim imate boravište i spremište. Mi potanko izlažemo ajete ljudima koji razumiju. On vodu s neba spušta, pa Mi onda činimo da pomoću nje niču sve vrste bilja i da iz njega izrasta zelenilo, a iz njega klasje gusto, i iz palmi, iz zametka njihova, grozdovi koje je lahko ubrati, i vrtovi lozom zasađeni, naročito masline i šipci, slični i različiti. Posmatrajte, zato, plodove njihove kad se tek pojave i kad zriju. To su, zaista, dokazi za ljude koji vjeruju.” (El-En’am, 95–99)

“Allah je nebesa, vidite ih, bez stupova podigao, i onda se nad Aršom uzvisio, i Sunce i Mjesec potčinio, svako se kreće do roka određenog; On upravlja svim i potanko izlaže dokaze kako biste u susret s Gospodarom svojim uvjereni bili On je Zemlju ravnom učinio i na njoj nepomične planine i rijeke stvorio i od svakog ploda po par, muško i žensko dao; On dan zastire noću. To su, doista, dokazi ljudima koji razmišljaju. Na Zemlji ima predjela koji jedni s drugima graniče i bašča ima lozom zasađenih, i njiva, i palmi sa više izdanaka i samo s jednim i jednom te istom vodom se napajaju; ipak plod nekih činimo ukusnijim od drugih. To su, doista, dokazi ljudima koji pamet imaju.” (Er-Ra’d, 2–4)

On je s Istinom nebesa i Zemlju stvorio, neka je On vrlo visoko iznad onih koje Njemu ravnim smatraju. On stvara čovjeka od kapi sjemena, a on odjednom – otvoreni protivnik! I stoku On za vas stvara; njome se od hladnoće štite, a i drugih koristi imate, njome se i hranite; ona vam je ukras kad je sa ispaše vraćate i kad je na pašu izgonite, a nosi vam i terete u mjesta u koja, osim uz velike muke, ne biste stigli. Gospodar vaš je, uistinu, blag i milostiv. I konje, i mazge, i magarce – da ih jašete, i kao

ukras – a stvorit će i ono što ne znate. Allahovo je da ukaže na Pravi put, a ima ih i krivih; a da On hoće, sve bi vas uputio. On spušta s neba vodu koju pijete i kojom se natapa rastinje kojim stoku napasate. On čini da vam pomoću nje raste žito, i masline, i palme, i grožđe, i svakovrsni plodovi – to je, zaista, dokaz za ljude koji razmišljaju. On vam je potčinio noć i dan, i Sunce i Mjesec, a zvijezde su odredbi Njegovoj potčinjene – to su, uistinu, dokazi za ljude koji shvataju – i svim onim što vam na Zemlji raznobojno stvara – to je, doista, dokaz ljudima koji pouku primaju. I On je Taj koji je more potčinio, da iz njega svježije meso jedete i da vadite nakit kojim se kitite – ti vidiš lađe kako ga sijeku da biste nešto iz obilja njegova stekli i da biste zahvalni bili. I po Zemlji je nepomična brda postavio da vas ona ne potrese, a i rijeke i puteve da se usmjeravate, a i putokaze, a i po zviždama se oni upravljaju: Pa da li je onda Onaj koji stvara kao onaj koji ne stvara?! Zašto pouku ne uzmete?! Ako vi budete brojili Allahove blagodati, nećete ih nabrojati; Allah, uistinu, prašta i milostiv je.” (En-Nahl, 3–18)

“Mi smo, zaista, čovjeka od uzorka zemlje stvorili, zatim ga kao kap sjemena na sigurno mjesto stavili, pa onda kap sjemena ugruškom učinili, zatim od ugruška zakvačak stvorili, pa od zakvačka kosti napravili, a onda kosti mesom zaodjenuli, i poslije ga, kao drugo stvorenje, oživljujemo, pa neka je uzvišen Allah, Najljepši Stvoritelj! Vi ćete, poslije toga, pomrijeti, zatim ćete, na onom svijetu, oživljeni biti. Mi smo sedam nebasa iznad vas stvorili, i Mi nismo nehajni naspram onog što smo stvorili. Mi s neba s mjerom vodu spuštamo, i u zemlji je zadržavamo – a kadri smo i da je odvedemo – i pomoću nje bašče za vas podižemo od palmi i loze vinove – u njima mnogo voća imate, i vi ga jedete – i drvo koje na Sinajskoj gori raste, koje zejtin daje, i začim je onima koji jedu. I stoka vam je pouka: Mi vam dajemo da pijete ono što se nalazi u utrobama njezinim, i vi od nje mnogo koristite imate i vi se njome hranite, i na njima, i na lađama se vozite.” (El-Mu'minun, 11–22)

“Zar ne vidiš da Allah polahko pokreće oblake, a onda ih spaja i jedne nad drugima gomila, pa ti vidiš kišu kako iz njih pada: On s neba, iz oblaka veličine brda, spušta grad, pa njime koga hoće pogodi, a koga hoće poštedi – bljesak munje Njegove gotovo da oduzima vid. On čini da noć i dan naizmjenice nastupaju i u tome je, doista, pouka za one koji pamet imaju. Allah sva živa bića stvara od vode, neka od njih na truhu puze, neka idu na dvije noge, a neka, opet hode na četiri; Allah stvara što hoće, Allah zaista sve može. (En-Nur, 42–45)

“Zar ne vidiš kako Gospodar tvoj sjenu rasprostire – a da hoće, ostavio bi je da miruje. A zatim smo učinili da na nju Sunce ukazuje. A poslije je malo-pomalo Sebi privlačimo. On vam je noć učinio pokrivkom, san vam je učinio počinkom, a dan da se krećete. I On **šalje** vjetrove kao radosnu vijest, kao prethodnicu milosti Svoje; i Mi s neba **čistu** vodu spuštamo da njome već mrtav predio oživimo i da mnogu stoku i mnoge ljude, koje smo stvorili, napojimo. A kišu Mi raspodjeljujemo među njih da bi razmislili, ali većina ljudi odbija sve osim nevjerovanja i nezahvalnosti. Da hoćemo, u svaki grad bismo poslali nekoga da opominje; zato ne budi poslušan nevjernicima i Kur’anom se velikom borbom protiv njih bori. On je dvije vodene površine jednu pored druge ostavio – jedna je pitka i slatka, druga slana i gorka, a između njih je pregradu i nevidljivu branu postavio, On od vode stvara ljude i **čini** da su rod po krvi i tazbini. Gospodar tvoj je kadar sve.” (El-Furkan, 45–54)

“Pa, slavljem i uzvišenem neka je Allah kad god omrknete i kad god osvanete. Njemu neka je pohvala i na nebesima i na Zemlji, i predvečer i u podne. On živo izvodi iz mrtvog i izvodi mrtvo iz živog. On oživljava Zemlju nakon mrtvila njezina, isto tako ćete i vi biti oživljeni. Jedan od znakova Njegovih jeste to što vas je od zemlje stvorio, a zatim se kao ljudska bića svuda razilazite. I jedan od znakova Njegovih je to što vam je, od vrste vaše, žene stvorio da se uz njih smirite, i što između vas uspostavlja ljubav i samilost. U tome, zbilja, ima znakova za ljude koji razmišljaju. I jedan od znakova Njegovih jeste stvaranje nebesa i Zemlje, i raznovrsnost jezika vaših i boja vaših; u tome, zaista, ima znakova za one koji znaju. A jedan od znakova Njegovih jeste san vaš noću i danju, i nastojanje vaše da steknete nešto iz obilja Njegova; u tome, zaista, ima znakova za ljude koji čuju. A jedan od znakova Njegovih jeste to što vam pokazuje munju, da se pobojite i ponadate, i to što spušta s neba kišu i oživljava njome zemlju poslije mrtvila njezina; u tome, zaista, ima znakova za ljude koji razumiju. I jedan od znakova Njegovih jeste i to što nebo i Zemlja opstoje odredbom Njegovom. Zatim, ćete, čim vas On samo jednom iz zemlje pozove, brzo ustati. Njemu pripada sve što je na nebesima i na Zemlji, sve je Njemu poslušno. On je Taj koji započinje stvaranje; iz ničega stvara i On će to ponovo učiniti, to je Njemu lahko; Njemu pripada primjer najuzvišeniji i na nebesima i na Zemlji; On je silan i mudar.” (Er-Rum, 17–28)

“Svemilosni poučava Kur’anu, stvara čovjeka, uči ga izgovoru. Sunce i Mjesec po preciznom proračunu plove, i zvijezde i drveće se pokoravaju, a nebo je digao. I postavio je mjerilo – pravdu, da ne prelazite granice pravde, i pravo mjerite i na tereziji ne zakidajte! A Zemlju je za stvorenja razastro, na njoj ima voća i palmi s plodom u čaškama, i žita s pljevom i lišćem na stabljikama, pa, koju blagodat Gospodara svoga poričete! On je čovjeka od sasušene ilovače, kao što je grnčarija, stvorio, a džine od plamena vatre – pa, koju blagodat Gospodara svoga poričete?! Gospodara dva istoka i dva zapada – pa, koju blagodat Gospodara svoga poričete?! Pustio je dva mora da se dodiruju, između njih je pregrada i ona se ne miješaju – pa, koju blagodat Gospodara svoga poričete?! Iz njih se vadi biser i merdžan – pa, koju blagodat Gospodara svoga poričete?! Njegove su i lađe koje se kao brda visoko po moru uzdižu – pa, koju blagodat Gospodara svoga poričete?!” (Er-Rahman, 1–25)

“O čemu oni jedni druge pitaju? O Vijesti velikoj, o kojoj oni različita mišljenja imaju. Tako ne treba, oni će saznati sigurno! I još jednom, tako ne treba, oni će saznati sigurno! Zar Zemlju posteljom nismo učinili, i planine stupovima, i vas kao parove stvorili, i vaš san smirajem učinili, i noć odječom učinili, i dan za privređivanje odredili, i iznad vas sedam silnih sazdali, i svjetiljku plamteću postavili? I Mi iz kišnih oblaka vodu obilnu spuštamo da njome žito i bilje izvedemo, i bašče guste.” (En-Naba, 1–16)

“A šta je teže: vas ili nebo stvoriti? On ga je sazdao, svod njegov visoko digao i usavršio, noći njegove mračnim, a dane svijetlim učinio. Poslije toga je Zemlju rasprostro, iz nje je vodu i pašnjake izveo, i planine nepomičnim učinio, na uživanje vama i stoci vašoj.” (En-Naziat, 27–33)

“Neka čovjek pogleda u hranu svoju. Mi obilnu kišu proljevamo, zatim zemlju pukotinama cijepamo i činimo da iz nje žito izrasta i grožđe i povrće, i masline i palme i bašče guste, i voće i trave, na uživanje vama i stoci vašoj.” (Abese, 24–32)

Većina ljudskog roda uglavnom vjeruje da je Allah jedini Gospodar svega stvorenog, Vladar i Upravitelj svijeta. U to su vjerovali i Arapi mušrici u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Njihovo priznanje o vjerovanju u Allaha zabilježeno je na nekoliko mjesta u Kur’anu: “Upitaj: ‘Čija je Zemlja i sve ono što je na njoj, znate li?’ ‘Allahova!’, odgovorit će, a ti reci: ‘Pa zašto onda ne dođete sebi?’ Upitaj: ‘Ko je Gospodar sedam nebesa i

ko je Gospodar Arša veličanstvenog?’ ‘Allah!’, odgovorit će, a ti reci: ‘Pa zašto se onda ne bojite?’ Upitaj: ‘U čijoj je ruci vlast nad svim, a On uzima u zaštitu, i od koga niko ne može zaštićen biti, znate li?’ ‘To je Allahovo!’, odgovorit će, a ti reci: ‘Pa zašto onda dopuštate da budete zavedeni?’ Da, Mi im istinu donosimo, a oni su, zaista, lažljivci.” (El-Mu’minun, 84–89); “Pa ako ih upitaš ko je stvorio nebesa i Zemlju, oni će sigurno reći: ‘Stvorio ih je Silni, Sveznajući!’” (Ez-Zuhruf, 9)

U ovom pogledu djelimično su zalutale neke grupacije, kao što su:

Medžusijje i manevijje koji vjeruju da svijet ima dva stvoritelja: bog svjetla, stvoritelj dobra i bog tame, stvoritelj zla. I oni se slažu da je bog svjetla bolji od boga tame i nisu jedinstveni u pogledu toga da li je bog tame oduvijek ili je nastao!

Kršćani koji vjeruju u trojstvo. Oni jednog boga dijele na tri cjeline: Otac, Sin i Sveti Duh. Međutim, ni kršćani nisu rekli da su i Otac i Sin i Sveti Duh podjednako stvoritelji, naprotiv, vjeruju da je Stvoritelj svijeta jedan.

Arap i mušrici gataju strelicama i vjeruju da njihovi bogovi mogu donijeti neku korist, štetu, i da upravljaju.

Kaderije negiraju sudbinu. Oni, naime, tvrde da čovjek potpuno neovisno od Allaha stvara svoja djela.

Sve te zablude pobijene su dokazima ljudske prirode, razumom, čulima i vjerskim tekstovima koji nedvosmisleno ukazuju na Allahovu jednoću u stvaranju, posjedovanju i određivanju. Uzvišeni Allah kaže: “Allah nije uzeo Sebi sina, i s Njim nema drugog boga! Inače, svaki bi bog, s onim što je stvorio – radio što bi htio, i jedan drugog bi pobjeđivao. Uzvišen neka je Allah, koji je daleko od onoga što oni iznose” (El-Mu’minun, 91). Istinski Bog mora biti stvoritelj, neprikosnovene volje. I da postoji drugi bog, morao bi stvarati i imati neovisnu volju. U tom slučaju moguće su dvije opcije:

Prva, da svaki bog uzme svoja stvorenja i vlada njima. Tu mogućnost pobija savršeno precizno uspostavljen sistem među stvorenjima.

Druga, da nastane borba i sukob voljā između dva boga. Naprimjer, da jedan želi kretanje nekog tijela, a drugi mirovanje, jedan želi smrt nekog tijela, a drugi život. U tom slučaju može se odvijati volja obojice ili volja jednog ili da se ne dogodi volja nijednog. Prva i treća opcija nisu moguće jer

isključuju jedna drugu i nije ih moguće spojiti niti eliminisati. Prema tome, druga opcija nameće se kao jedina moguća. U tom slučaju onaj čija volja bude izvršna, on je pravi Bog, a drugi nije podoban za božanstvo. U svakom slučaju opet se sve vraća na jednog Boga, jednog Stvoritelja, jednog Upravitelja i jednog Posjedovatelja. Ovaj je dokaz poznat kao dokaz isključivanja logičkom eliminacijom.

3. Vjerovanje u Allahovo pravo na obožavanje – uluhijet

Vjerovanje u Allahovo pravo na obožavanje, uluhijet, predstavlja čvrsto ubjeđenje da je Allah jedini Bog koji posjeduje pravo na obožavanje. Značenje riječi *Bog* jest Onaj koji se obožava, Onaj koga srca obožavaju ljubavlju i veličanjem. Bit ibadeta je apsolutna ljubav pomiješana sa apsolutnom poniznosti, poslušnosti i veličanjem Uzvišenog Gospodara. Takva osjećanja mogu se imati samo prema Jedinom Bogu.

O ovom vjerovanju objavljen je ajet u kojem je najveći svjedočenje od najvećeg svjedoka o najvećem svjedočanstvu. Rekao je Uzvišeni: *Allah svjedoči da nema drugog boga osim Njega – a i meleki i učeni – i da On postupa pravedno. nema boga osim Njega, silnog i Mudrog!*” (Alu Imran, 18); *“A vaš Bog – jedan je Bog! Nema boga osim Njega, Milostivog, Samilosnog!”* (El-Bekara, 163)

Uzvišeni Allah stvorio je sva stvorenja, pa i džine i ljude s ciljem da obožavaju jedino Njega, a On je potpuno neovisan od njih. Uzvišeni Allah kaže: *“Džine i ljude stvorio sam samo zato da Me obožavaju, Ja ne tražim od njih opskrbu niti želim da Me hrane.”* (Ez-Zarijat, 56–57)

Uzvišeni Allah poslao je ljudima sve poslanike kako bi ih pozvali da samo Njega obožavaju i nikog drugog uz Njega. Uzvišeni Allah kaže: *“Mi smo svakom narodu poslanika poslali: ‘Allahu obožavajte, a kumira se klonite!’”* (En-Nahl, 36)

Poslanici su svoje narode počeli pozivati sljedećim riječima: *“O narode, Allaha obožavajte vi drugog boga osim Njega nemate!”* (El-A'raf, 59, 65, 73, 85). Uzvišeni Allah kaže: *“Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali a da mu nismo objavili: ‘Nema boga osim mene, zato Mene obožavajte!’”* (El-Enbija, 25)

Allahovo pravo na obožavanje – uluhijet podrazumijeva činjenje svih ibadeta isključivo Allahu. Onaj ko bi neki vid od ibadeta činio nekome drugome, postao bi nevjernik, mnogobožac.

Ibadeti se dijele na nekoliko vrsta:

Srčani ibadeti

Ljubav. Uzvišeni Allah kaže: *“Ima ljudi koji su mjesto Allaha kumire prihvatili, vole ih kao što se Allah voli, ali pravi vjernici još više vole Allaha.”* (El-Bekara, 165)

Strah. Uzvišeni Allah kaže: *“Ne bojte se njih! Mene se bojte ako ste vjernici.”* (Alu Imran, 175)

Nada. Rekao je Uzvišeni Allah: *“Reci: ‘Ja sam čovjek kao i vi, meni se objavljuje da je vaš Bog – jedan Bog. Ko žudi da od Gospodara svoga bude lijepo primljen, neka čini dobra djela i neka, klanjajući se Gospodaru svome, ne smatra Njemu ravnim nikoga!’”* (El-Kehf, 110)

Ova tri ibadeta okosnica su srčanih ibadeta. Uzvišeni Allah kaže: *“Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti, i nadaju se milosti Njegovoj i plaše se kazne Njegove.”* (El-Isra, 57)

U obožavanju Uzvišenog Allaha nije dozvoljeno ograničiti se na jedan od ovih ibadeta. Oni koji obožavaju Allaha samo sa strahom, oni su haridžije. Oni koji obožavaju Allaha samo nadom, oni su murdžije. A oni koji obožavaju Allaha samo ljubavlju, oni su zindici, heretici. Samo oni koji obožavaju Allaha sa ljubavlju, strahom i nadom, oni su ispravni monoteisti.

Čistota srca osnova je tjelesne dobrote, kao što se kaže u hadisu: *“U tijelu ima jedan organ, ako je on dobar, dobar je i ostatak tijela, a ako je on pokvaren, pokvari se cijelo tijelo. To je srce.”* (Buhari i Muslim)

Ibadet riječima

Dova. Uzvišeni Allah kaže: *“Džamije su Allaha radi, i ne molite se, pored Allaha, nikome!”* (El-Džinn, 18)

Traženje zaštite. Uzvišeni Allah kaže: *“Reci: ‘Utječem se Gospodaru svitanja!’”* (El-Felek, 1); *“Reci: ‘Utječem se Gospodaru ljudi!’”* (En-Nas, 1)

Traženje pomoći. Uzvišeni Allah kaže: *“Kada ste za pomoć molili Gospodara vašeg pa vam se odazvao.”* (El-Enfal, 9)

Sve vrste zikra. Uzvišeni Allah kaže: *“O vjernici, Allaha mnogo spominjite!”* (El-Ahzab, 41)

Učenje Kur'ana. Uzvišeni Allah kaže: “**Čitaj ono što ti je objavljeno od Knjige!**” (El-Ankebut, 45)

Lijep govor uopćeno. Uzvišeni Allah kaže: “*K Njemu se uzdižu lijepe riječi.*” (Fatir, 10)

Tjelesni ibadeti

Namaz i kurban. Uzvišeni Allah kaže: “*Reci: ‘Klanjanje moje, i obredi moji, i život moj, i smrt moja doista su posvećeni Allahu, Gospodaru svjetova’*” (El-En'am, 162); “*Svome Gospodaru se klanjaj i kurban kolji!*” (El-Kevser, 2)

Tavaf. Uzvišeni Allah kaže: “*Neka tavaf čine oko Drevnog hrama.*” (El-Hadždž, 29)

Ukloniti smetnju s puta. Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, navodeći dijelove imana, rekao: “*A najmanji vid imana jeste da ukloniš smetnju s puta.*” (Muslim)

Materijalni ibadeti

Potrošnja u svrhu ibadeta: zekat, sadaka, oporuka, vakuf, darovnica. Uzvišeni Allah kaže: “*Zekat pripada samo siromasima i nevoljnicima, i onima koji ga skupljaju, i onima čija srca treba pridobiti, i za otkup iz ropstva, i prezaduženima, i u svrhu na Allahovom putu, i putniku-namjerniku. Allah je odredio tako! A Allah sve zna i mudar je.*” (Et-Tevba, 60)

A ima beduina koji vjeruju u Allaha i u onaj svijet i koji smatraju da je ono što daju put da se Allahu približe i da Poslanikove blagoslove zasluže. To im je, zaista, dobro djelo. Allah će ih sigurno milošću Svojom obasuti, jer Allah prašta i samilostan je.” (Et-Tevba, 99)

Hranjenje gladnih. Uzvišeni Allah kaže: “*I hranu su davali – mada su je i sami željeli – siromahu i siročetu i sužnju. ‘Mi vas samo za Allahovu ljubav hranimo, od vas ni priznanja ni zahvalnosti ne tražimo!’*” (El-Insan, 8–9)

Vjerovanje u Allahovo pravo na obožavanje, uluhijjet, prirodna je posljedica vjerovanja da je Allah jedini Gospodar svega stvorenog – rububijjet. Oni koji potvrde da je Uzvišeni Allah Stvoritelj, Posjedovatelj i Upravitelj moraju potvrditi i Allahovo pravo na obožavanje i samo Njega obožavati. Uzvišeni Allah na više mjesta u Kur'anu navodi ovaj dokaz protiv Arapa mušrika:

“O ljudi, budite u ibadetu Gospodaru svome, koji je stvorio vas i one prije vas, da biste bili bogobožni, koji vam je Zemlju posteljom, a nebo zdanjem učinio, koji s neba spušta kišu i s njom izvodi plodove, opskrbu vašu. Zato ne činite druge Allahu ravnim – a vi znate!” (El-Bekara, 21–22)

“Upitaj: ‘Ko vas hrani s neba i iz zemlje, čije su djelo sluh i vid, ko izvodi živo iz neživog i iz živog neživo, i ko upravlja svim?’ ‘Allah’, reći će oni. A ti reci: ‘Pa zašto Ga se onda ne bojite?’ To vam je Allah, Gospodar vaš istinski! Zar poslije Istine ima išta osim zablude? Pa kuda se onda odmećete?” (Junus, 31–32)

“Reci: ‘Hvala Allahu i mir robovima Njegovim koje je On odabrao!’ Šta je bolje: Allah ili oni koje Njemu ravnim smatraju? Onaj koji je nebesa i Zemlju stvorio i koji vam spušta s neba kišu pomoću koje Mi dajemo da ozelene bašče prekrasne, nemoguće je da vi učinite da izraste drveće njihovo. Zar pored Allaha postoji drugi bog?! Ne postoji, ali su oni narod koji druge s Njim izjednačuje. Onaj koji je Zemlju prebivalištem učinio i kroz nju rijeke proveo i na njoj brda nepomična postavio i dva mora pregradio. Zar pored Allaha postoji drugi bog?! Ne postoji, nego većina njih ne zna. Onaj koji se nevoljniku, kad Mu se obrati, odaziva, i koji zlo otklanja i koji vas na Zemlji jedne drugima smjenjuje. Zar pored Allaha postoji drugi bog?! Kako vi nikako pouku da primite!? Onaj koji vam u tminama, na kopnu i na moru, put pokazuje i koji vjetrove kao radosnu vijest ispred milosti Svoje šalje. Zar pored Allaha postoji drugi bog?! Kako je Allah visoko iznad onih koji druge Njemu ravnim smatraju! Onaj koji sve iz ničega stvara, koji će, zatim to ponovo učiniti, i koji vam opskrbu s neba i iz zemlje daje. Zar pored Allaha postoji drugi bog?! Reci: ‘Dokažite, ako istinu govorite!’” (En-Neml, 59–64)

S obzirom na to da su mušrici priznavali i vjerovali da je Allah jedini Gospodar svega stvorenog, Uzvišeni Allah u ovim ajetima ukazuje da je to njihovo priznavanje jedan od dokaza da samo Njemu pripada pravo da bude obožavan.

S druge strane, Uzvišeni Allah ukazuje na to da mušrička božanstva ne polažu nikakvo pravo na to da budu obožavana jer ne posjeduju nijedno svojstvo gospodarstva nad svijetom. Uzvišeni Allah kaže:

“Zar da Njemu smatraju ravnim one koji ne mogu ništa stvoriti, i sami su stvoreni, i koji im ne mogu pomoći niti mogu sebi pomoći? A ako ih zamolite

da vas na pravi put upute, neće vam se odazvati; isto vam je pozivali ih ili šutjeli. Oni kojima se vi, pored Allaha, molite, zaista su robovi, kao i vi. Pa, vi ih molite, i neka vam se odazovu ako istinu govorite! Imaju li oni noge da na njima hodaju, ili ruke da njima hvataju, imaju li oči da njima gledaju, ili uši da njima čuju? Reci: 'Zovite božanstva vaša, pa protiv mene kakvo hoćete lukavstvo smislite i ne odugovlačite, moj je zaštitnik Allah, koji Knjigu objavljuje i On se o dobrima brine, a oni kojima se vi, pored Njega, molite, ne mogu ni vama, a ni sebi pomoći. A kad ih zamolite da vas upute na pravi put, oni ne čuju; vidiš ih kao da te gledaju, ali oni ne vide.'" (El-A'raf, 191–198)

"Neki pored njega božanstva prihvataju koja ništa ne stvaraju, a koja su sama stvorena, koja nisu u stanju da od sebe neku štetu otklone ni da sebi kakvu korist pribave i koja nemaju moći da život oduzmu, da život daju i da ožive." (El-Furkan, 3)

"Reci: 'Zovite one koje, pored Allaha, bogovima smatrate. Oni ništa ne posjeduju, ni koliko trun jedan, ni na nebesima ni na Zemlji; oni u njima nemaju nikakva udjela i On nema od njih nikakve pomoći. Kod Njega će se moći zauzimati za nekoga samo onaj kome On dopusti. I kad iz srca njihovih nestane straha, oni će upitati: 'Šta je to rekao Gospodar vaš?' 'Istinu!', odgovorit će, On je uzvišen i velik.'" (Sebe, 22–23)

Zbog svega navedenog, postoje četiri kvalifikacije širka:

1. Širk je najveća nepravda. Uzvišeni Allah kaže: "**Širk, je zaista, najveća nepravda**" (Lukman, 13). Razlog za to jeste što je širk omalovažavanje Uzvišenog Allaha, davanje Njegovog isključivog prava drugima i izjednačavanje drugih s Njim. Uzvišeni Allah kaže: "A oni koji ne vjeruju, sa svojim Gospodarom druge izjednačuju." (El-En'am, 1)
2. Širk je najveći grijeh. Ebu Bekra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tri puta rekao: "Hoćete li da vam kažem koji je grijeh najveći?!" Rekli su: "Naravno, Allahov Poslaniče." Rekao je: "**Širk...**" (Buhari i Muslim)
3. Širk je najveća zabluda. Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan: "Šta je najveća zabluda?", pa je odgovorio: "Da Allahu smatraš nekoga ravnim a On te stvorio." (Buhari i Muslim)

4. Širk vodi ka izopačenju ljudske prirode i padanju u duboku zabludu. Uzvišeni Allah kaže: ***“A onaj ko bude smatrao da Allahu ima iko ravan – bit će kao onaj koji je s neba pao i koga su ptice razgrabile, ili kao onaj kojeg je vjetar u daleki predio odnio.”*** (El-Hadždž, 31)

S obzirom na to da je širk najveći grijeh, Uzvišeni Allah propisao je za njega i dunjalučke i ahiretske posljedice:

1. Širk neće biti oprostjen nikome. Uzvišeni Allah kaže: ***“Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostit će manje grijeha od toga, kome On hoće. A onaj ko drugog smatra Allahu ravnim čini, izmišljajući laž, grijeh veliki.”*** (En-Nisa, 48)
2. Onome ko čini širk zabranjen je ulazak u Džennet i određen mu je vječni boravak u Džehennemu. Uzvišeni Allah kaže: ***“Ko drugog Allahu smatra ravnim, Allah će mu ulazak u Džennet zabraniti i boravište njegovo bit će Džehennem. A nasilnicima niko neće pomoći.”*** (El-Maida, 72)
3. Sva dobra djela bit će poništena onima koji čine širk. Uzvišeni Allah kaže: ***“A tebi, i onima prije tebe objavljeno je: ‘Ako budeš druge Allahu ravnim smatrao, tvoja će djela sigurno propasti, a ti ćeš izgubljen biti.’”*** (Ez-Zumer, 65)
4. Oni koji čine širk gube pravo na zaštitu života i imovine. Uzvišeni Allah kaže: ***“Kada prođu sveti mjeseci, ubijajte mnogobošce gdje god ih nađete, zarobljavajte ih, opsjedajte i na svakom prolazu dočekujte! Pa ako se pokaju i budu molitvu obavljali i zekat davali, ostavite ih na miru, jer Allah zaista prašta i samilostan je.”*** (Et-Tevba, 5) Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ***“Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne izgovore ‘la ilahe illallah’. Ko to izgovori, zaštitio je od mene svoj imetak i svoj život, a obračun će polagati pred Uzvišenim Allahom.”*** (Buhari i Muslim)

U pogledu ovog pitanja, brojne skupine su zalutale. Neke od njih jesu sljedeće:

Obožavatelji kipova

Obožavatelji kipova jesu svi oni koji obožavaju nešto čime ih je šejtan zaveo: drvo, kamen, ljude, džine, meleke, zvijezde, životinje i slično.

Obožavatelji kabura

Oni obožavaju mrtve u kaburima, prinose im žrtve i zavjete te traže od njih u dovama korist i otklanjanje štete.

Sihirbazi, vračari i gatare

Oni obožavaju džine u zamjenu za obavijesti, pomoć i usluge koje im džini pružaju.

Zbog velike opasnosti širka u ibadetu, naš Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio je na uzroke koji vode širku i zatvorio je puteve koji vode do njega. Primjeri za to jesu sljedeći:

1. **Poslanik**, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio nas je da ne pretjerujemo u iskazivanju poštovanja dobrim ljudima. Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Klonite se pretjerivanja! Narode prije vas uništilo je pretjerivanje u vjeri.”* (Ahmed, Nesai i Ibn Madža) Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Nemojte me pretjerano hvaliti kao što su kršćani pretjerano hvalili Isaa, Merjeminog sina. Ja sam samo Allahov rob, pa recite za mene da sam Allahov rob i poslanik.”* (Buhari)

U odnosu prema dobrim ljudima može se pretjerati i tako što ćemo preko njih u dovama koje upućujemo Allahu tražiti od Allaha. Način dozivanja Allaha u dovama – tevessul, dijeli se na nekoliko vrsta:

1. Tevessul koji je širk i izvodi iz vjere, a to je dozivanje dobrih ljudi u dovama tražeći od njih da čovjeku priskrbe neku korist ili otklone štetu.
2. Tevessul koji je novotarija, ali nije širk. Pod ovim tevessulom podrazumijeva se učenje dova na način koji Uzvišeni Allah nije propisao. Primjer za to jest učenje dova u kojima molimo Allaha ugledom dobrih ljudi kod Allaha, pravom ili svetošću koje imaju kod Allaha i slično.

3. Tevessul koji je propisan. Pod ovim tevessulom podrazumijeva se učenje dova u kojima molimo Allaha našim imanom i ibadetom, Njegovim imenima i svojstvima, našim dobrim djelima koja smo uradili ili tražimo od nekoga živog da uči dovu za opće dobro muslimana.

Što se tiče Omerove, radijallahu anhu, dove zabilježene u Buharijevom Sahihu od Enesa, radijallahu anhu: "Gospodaru naš, mi smo kod Tebe posredovali Tvojim Poslanikom (tj. njegovom dovom), pa bi nam Ti spustio kišu. Sada kod Tebe posredujemo Poslanikovim amidžom Abbasom (tj. njegovom dovom), pa nam spusti kišu!", pod riječima "Poslanikovim amidžom Abbasom", ovdje se ne misli na to da se tevessul čini Abbasom kao bićem, nego se aludira na dove koje on upućuje kao blizak član Poslanikove porodice. Da je tevessul propisano činiti nečijim bićem, onda bi to bilo propisano da se čini Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, bićem čak i nakon njegove smrti.

2. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio je na kabure i ukazao na iskušenje koje predstavljaju. Ljudi mogu biti iskušani kaburima na nekoliko načina:

- Obavljanje namaza u mezarjima. Aiša, radijallahu anha, kazuje: *"Kada bi se Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pogoršalo stanje na samrti, pokrivaio bi lice platnom, a kada bi izgubio dah, sklonio bi ga s lica. Dok je bio u takvom stanju, rekao je: 'Neka je Allahovo prokletstvo na jevreje i kršćane jer su kabure svojih vjerovjesnika uzeli za mjesta molitve', upozoravajući na ono što su činili. A da nije toga, njegov bi kabur bio istaknut, ali se bojao da ga ne uzmu za mjesto ibadeta."* (Buhari i Muslim) Džundub, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Narodi prije vas pravili su mjesta za molitve na kaburima svojih vjerovjesnika i pobožnjaka. Vi nemojte praviti mjesta za molitvu na kaburima. Ja vam to zabranjujem."* (Muslim). Riječima: "nemojte praviti mjesta za molitvu", koje se navode u ovom hadisu, ne aludira se samo na pravljenje džamija na mezarjima, nego i na obavljanje namaza na tim mjestima i kad džamija na njima nije izgrađena. Jer, termin "mesdžid" podrazumijeva svako mjesto na kojem se čini sedžda.
- Izgradnja objekata na kaburima, izdizanje kabura iznad zemlje i ukrašavanje Ebu Hejjadž el-Esedi kazuje: *"Rekao mi je Alija b. Ebu*

Talib, radijallahu anhu: 'Hoćeš li da te pošaljem u istu misiju u koju je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao mene? Da ne ostaviš nijedan kip a da ga ne ukloniš i da ne ostaviš nijedan uzdignut kabur a da ga ne sravniš.' (Muslim) Džabir b. Abdullah, radijallahu anhumu, kazuje: *"Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je ukrašavanje kabura, sjedenje na njima i gradnju na njima."* Hadis je zabilježio imam Muslim. U ovu zabranu ulazi izgradnja turbeta, pozlaćivanje i ukrašavanje kaburova uopćeno.

- Poduzimanje posebnog putovanja u svrhu obilaska kabura. Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ne poduzimajte posebno putovanje, osim zbog obilaska Kabe, moje džamije i džamije El-Aksa."* (Buhari i Muslim).
- Uzimanje Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, kabura za mjesto redovnog okupljanja. Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ne pravite od mog kabura mjesto redovnog okupljanja."* (Ebu Davud)

3. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio nas je na poistovjećivanje sa mušricima i sljedbenicima ranijih objava u vjerovanju, obredima i njima svojstvenim običajima

Ibn Omer, radijallahu anhumu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Razlikujte se od mušrika!"* (Buhari i Muslim). Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Razlikujte se od vatropoklonika!"* (Muslim) Šeddad b. Evs, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Razlikujte se od jevreja!"* (Ebu Davud)

4. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio nas je na opasnot slikanja

Aiša, radijallahu anha, kazuje da je Ummu Selema, radijallahu anha, spomenula Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, crkvu u Abesiniji i slike koje je vidjela u njoj, na što joj je on rekao: *"Kad bi god umro neki dobar čovjek kod njih, oni bi na njegovom kaburu izgradili bogomolju i naslikali te slike. Oni su najgora stvorenja kod Allaha."* (Buhari i Muslim)

5. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio nas je na riječi koje sadrže širk ili aludiraju na širk.

U to spadaju sljedeće:

- Zakletva bilo čime osim Allahom. Ibn Omer, radijallahu anhuma, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Ko se zakune bilo čime osim Allahom, počinio je širk ili kufr.*” (Tirmizi i Ebu Davud, a ovo je Tirmizijeva verzija)
- Izjednačavanje bilo koga sa Allahom u volji. Ibn Abbas, radijallahu anhuma, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čovjeku koji je rekao: “*Što hoće Allah i što hoćeš ti*”, rekao: “*Zar si me poistovjetio sa Allahom?! Reci: Što hoće samo Allah.*” (Nesai, *Sunenu-lkubra*)
- Izjava: “*Kiša je pala zbog te i te zvijezde.*” Zejd b. Halida el-Džuheni, radijallahu anhu, prenosi hadisi-kudsi u kojem se navodi: “*Oni koji kažu: ‘Kiša nam je pala zbog te i te zvijezde’, ne vjeruju u Mene, oni vjeruju u zvijezde.*” (Buhari i Muslim) Analogno tome, isti status ima svaka izjava kojom se uređenje svijeta pripisuje nekom drugom, a ne Allahu.

6. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio nas je na djela koja vode ka širku

Neka od djela koja vode ka širku jesu sljedeća:

- Nošenje naruknica ili konaca na rukama ili vratu s namjerom otklanjanja zla ili postizanja dobra. Imran b. Husajn, radijallahu anhu, kazuje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidjevi bakrenu narukvicu na ruci nekog čovjeka, rekao: “*Teško tebi! Šta je to?*” **Čovjek je** rekao: “*Protiv slabosti.*” Na to mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “*Strgni je! To ti samo povećava slabost. Kada bi umro a ona bila na tebi, nikada se ne bi spasio.*” (Ahmed, Ibn Madža i Ibn Hibban)
- Nošenje hamajlija, školjki, kanapa i ogrlica s namjerom zaštite od uroka. Ukba b. Amir, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Ko stavi hamajliju na sebe, neka mu Allah ne ispuni namjeru! A ko stavi školjku na sebe, neka nikada nema mira!*” (Ahmed, Ibn Hibban i Hakim) U verziji koju bilježe Ahmed i Hakim navodi se: “*Ko objesi hamajliju, počinio je širk.*” Ebu Bešir el-Ensari, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallal-

lahu alejhi ve sellem, rekao: “*Neka na vratu nijedne deve ne ostane ogrlica od stare strune – ili je rekao: ogrlica – a da je ne potrgaš!*” (Buhari i Muslim)

- Rukje koje sadrže širk i bjanja. Ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Neke rukje, hamajlije i bajalice su širk.*” (Ebu Davud i Ibn Madža) Bajalice su vrste gatki koje, kako sujevjerni vjeruju, ženu čine poželjnijom mužu.
- Klanje kurbana na mjestima na kojima su se obožavala druga božanstva. U hadisu koji od Sabita b. Dahhaka, radijallahu anhu, bilježi Ebu Davud i Ibn Madža od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, navodi se da se neki čovjek se zavjetovao da će zaklati devu u Buvani, pa je o tome upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i on mu je rekao: “*Da li je u njoj bio neki od džahilijetskih idola koji se obožavao?*” “Ne”, odgovorili su. “*Da li se u njoj održavala neka od njihovih svetkovina?*”, upitao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. “Nije”, odgovorili su. Nakon toga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “*Ispuni svoj zavjet.*”
- Gatanje i pesimizam. Ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Gatanje je širk. Gatanje je širk.*” (Ebu Davud i Ibn Madža). U principu, svako pozivanje na uzroke koji nisu potvrđeni čulima ni vjerskim tekstovima prestavlja širk ili približavanje širku.

4. Vjerovanje u Allahova lijepa imena i svojstva savršenstva

Vjerovanje u Allahova lijepa imena i svojstva savršenstva podrazumijeva čvrsto ubjeđenje da Uzvišenom Allahu pripadaju prelijepa imena i savršena svojstva. To vjerovanje podrazumijeva potvrđivanje svih lijepih imena i svojstava savršenstva koja je Allah potvrdio za Sebe u Kur'anu ili koja je potvrdio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u sunnetu, bez bilo kakve usporedbe sa svojstvima stvorenjima i bez pokušaja dokučivanja kakvoće tih svojstava. Također, vjerovanje u Allahova lijepa imena i svojstva savršenstva podrazumijeva i negiranje svih negativnih svojstava ili sličnosti sa stvorenjima, koja je i Uzvišeni Allah negirao za Sebe u Kur'anu ili koja je negirao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u sunnetu, bez iskrivljenih tumačenja.

Uzvišeni Allah kaže: *“Allah ima najljepša imena i vi Ga zovite njima, a klonite se onih koji iskreću Njegova imena. Kako budu radili, onako će biti kažnjeni!* (El-A'raf, 180) *“Niko nije kao On! On sve čuje i sve vidi.”* (Eš-Šura, 11)

Allahova lijepa imena i svojstva savršenstva saznaju se i spoznaju jedino na osnovu objave. Razum ne može samostalno rezonovati u vezi s tim. Kada je o Allahovim imenima riječ, to znači da Uzvišenog Allaha smijemo zvati samo onim imenima koja su potvrđena putem objave, bilo u Kur'anu ili u vjerodostojnom sunnetu. Nikome nije dozvoljeno da u tom pogledu prelazi granicu koju su postavili Kur'an i sunnet.

Svako svojstvo o kojem Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ništa nije rekao, i mi smo dužni da se suzdržimo i da ne zalazimo u tumačenje ni u potvrdnom ni u odričnom smislu. U slučaju da neko počne govoriti o nekom takvom svojstvu, tada ćemo ispitati na šta aludira time. Ako svojim govorom o tom svojstvu ne izlazi iz okvira ispravnog značenja tog svojstva, tada se ne odbija ono što je rekao, ali se ne prihvata izraz kao izraz. Ako se, međutim, radi o neispravnom značenju, tad ćemo odbiti i značenje i izraz. Uzvišeni Allah kaže: *“Ne povodi se za onim što ne znaš! I sluh, i vid, i razum, za sve to će se, zaista, odgovarati.”* (El-Isra, 36)

Allahova imena predstavljaju vrhunac ljepote i to su Allahova lična imena koja ukazuju na Njegova savršena svojstva. Allahova svojstva su savršena i potpuna, bez bilo kakvog nedostatka u bilo kojem smislu. Uzvišeni Allah kaže: *“Njemu pripada najljepši opis i na nebesima i na Zemlji; On je silan i mudar.”* (Er-Rum, 27)

Sva Allahova imena i svojstva su istina i dužnost ih je prihvatiti kako su prenesena bez metaforičkog tumačenja. Zabranjeno je negirati Allahova svojstva, porediti ih sa osobinama stvorenja, izmišljati imena koja nisu prenesena objavom ili kipovima davati Allahova imena, kao što je ime Lat koje potječe od Allahovog imena Ilah što znači Bog, Uzza od Allahovog imena Aziz, što znači Snažni, i Menatun od Allahovog imena Mennan, što znači Darovatelj.

Vjernik u svojim dovama treba dozivati Allaha Njegovim imenima i svojstvima. Preporučljivo je Allahova imena naučiti napamet, razumjeti njihova značenja, razmišljati o utjecaju tih svojstava na svijet i postupati u skladu sa njihovim značenjem. To je najčasnije znanje.

Allahova svojstva prema povezanosti sa Allahovim Bićem dijele se na:

Sifātun zātijja – svojstva Allahovog Bića

To su svojstva koja su nedjeljiva od Allahovog Bića, kao što su: život, sluh, vid, znanje, moć, volja, mudrost, snaga i tako dalje.

Sifātul-fi'lijja – djelatna svojstva

To su svojstva koja su povezana sa Allahovom voljom i mudrošću. On ih radi kad želi, onako kako želi i skladu sa Svojom mudrošću. Primjer za to su: uzdizanje, spuštanje, ljubav, mržnja, radovanje, čuđenje, smijanje, dolazak i druga svojstva potvrđena u Kur'anu i vjerodostojnom sunnetu.

Za neka svojstva kažemo da su istovremeno i svojstva Allahovog Bića i djelatna svojstva, kao što je, naprimjer, svojstvo govora. Svojstvo govora povezano je sa Bićem u osnovi, ali je i djelatno svojstvo u smislu pojedinih izrečenih riječi. Neki kažu da je govor svojstvo koje postoji oduvijek, da su pojedinačno izrečene riječi nastale.

Neka Allahova svojstva nazivaju se sifātun haberijja – izjavna svojstva, koja su ovako nazvana jer ih nije moguće potvrditi ni razumom, ni logičkim zaključivanjem, niti na bilo koji drugi način osim jasnim i vjerodostojnim šerijatskim tekstom u kojem se izjavljuje, tj. potvrđuje da Uzvišenom Allahu pripada to svojstvo. Primjer za to jesu svojstva: lice, dvije ruke, dva oka, stopalo i druga slična svojstva koja se navode u vjerodostojnim vjerskim tekstovima.

Neka Allahova svojstva potvrđena Kur'anom, sunnetom i konsenzusom

- Svojstvo uzvišenosti

Ovo svojstvo dijeli se na tri dijela:

1. Uzvišenost svojstava. To znači da od svakog savršenog svojstva Uzvišenom Allahu pripada najsavršeniji i najpotpuniji opis. Uzvišeni Allah kaže: *"Allahu pripada najuzvišeniji opis."* (En-Nahl, 60)
2. Uzvišenost nadmoći. To znači da je Uzvišeni Allah vlasnik snage, ponosa, pobjede i nedodirljivosti u odnosu na sva stvorenja. Uzvišeni Allah kaže: *"I jedini On vlada robovima Svojim; On je mudar i sveznajući."* (El-En'am, 18)

3. Uzvišenost bića. To znači da je Uzvišeni Allah Svojim bićem iznad nebesa, uzdignut na Aršu, odvojen od stvorenja, nijedno stvorenje nema dodira s Njegovim Bićem, niti On ima dodira sa Svojim stvorenjima, neka je slavljen i uzvišen. Uzvišeni Allah kaže: “*Jeste li vi sigurni od Onoga koji je iznad nebesa?*” (El Mulk, 16) U hadisu koji Muslim bilježi od Muavije b. Hakema es-Sulemija, radijallahu anhu, navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao jednu robinju: “*Gdje je Allah?*”, a ona je odgovorila: “*Na nebu.*” Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zatim je upitao: “*Ko sam ja?*”, a ona je odgovorila: “*Allahov poslanik.*” Na to je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, njenom vlasniku rekao: “*Oslobodi je! Ona je vjernica.*” Brojni su dokazi iz Kur’ana, sunneta, konsenzusa, razuma i zdrave ljudske prirode koji potvrđuju ovu vrstu uzvišenosti. Dokaza ima mnogo više nego što ih možemo navesti.

Uzvišenost je svojstvo Allahovog Bića, sifātun zātija.

- Svojstvo uzdizanja

Uzvišeni Allah na šest mjesta u Kur’anu kaže: “*Potom se iznad Arša uzdigao*” (El-A’raf, 54). Na sedmom mjestu u Kur’anu, Uzvišeni Allah kaže: “*Milostivi se iznad Arša uzdigao*” (Ta-ha, 5). Pod uzdizanjem se podrazumijeva vjerovanje da se Uzvišeni Allah uzdigao iznad Arša nakon stvaranja nebesa i Zemlje onako kako to dolikuje Njemu i Njegovoj veličini. Allahovo uzdizanje iznad Arša nema nikakve sličnosti sa uzdizanjem stvorenja. Uzdizanje je djelatno svojstvo – sifātul-fi’lija.

- Svojstvo govora

Uzvišeni Allah kaže: “*Reci: ‘Kad bi more bilo mastilo da se ispišu riječi Gospodara moga, more bi presahlo, ali ne i riječi Gospodara moga, pa i kad bismo se pomogli još jednim sličnim*” (El-Kehf, 109); “*A Allah je sigurno s Musaom razgovarao*” (En-Nisa, 164); “*I kad nam Musa dođe u određeno vrijeme, i kada mu Gospodar njegov progovori*” (El-A’raf, 143)

Vjerovanje u svojstvo Allahovog govora podrazumijeva vjerovanje da Allah govori pravim govorom sastavljenim od glasova i slova, govorom koji nije sličan govoru stvorenja, da govori kad hoće, kako hoće, šta hoće, istinit i pravedan govor, koji je neprolazan, i govorio je oduvijek i govorit će zauvijek. Govor je svojstvo Allahovog bića u osnovi, ali je djelatno svojstvo u smislu nastalog pojedinačnog govora.

Sva Allahova svojstva su istina i dužnost ih je potvrditi onako kako su izrečena i prihvatiti ih po vanjštini bez metaforičkog tumačenja, negiranja, poređenja i tumačenja kakvoće, i to je univerzalno pravilo za sva Allahova svojstva. Ono što kažemo za jedno svojstvo odnosi se i na druga svojstva u potpunosti. Oni koji prave razliku između Allahovih svojstava nemaju nikakvog dokaza za to.

U pogledu Allahovih imena i svojstava zalutale su neke skupine sljedbenika kible. To su:

Mumessile – poistovjećuju Allahova svojstva sa stvorenjima

To je skupina koja je pretjerala u potvrdi svojstava, tako da su svojstva Stvoritelja uporedili sa svojstvima stvorenja. Polazište njihove teorije jeste da to podržumijevaju vjerski tekstovi jer se Uzvišeni Allah obratio ljudima na način na koji razumiju stvorenja.

Odgovor na njihovu zabludu jest sljedeći:

1. Uzvišeni Allah negirao je u Kur'anu, u jasnim i nedvosmislenim ajetima, da je neko Njemu sličan, ravan ili dorastao. Uzvišeni Allah kaže: “*Ništa nije kao On*” (Eš-Šura, 11); “*I ne smatrajte nikog Allahu ravnim, a vi znate da nije tako*” (El-Bekara, 22); “*Njemu niko nije ravan*” (El-Ihlas, 4). A nemoguće je da postoji oprečnost u Allahovom govoru.
2. Zdrav razum odbija povjerovati u to da savršeni Bog, Stvoritelj svega, bude poput manjkavog ograničenog roba. Kako god Allahovo Biće nije slično stvorenjima, tako i Njegova svojstva nisu slične svojstvima stvorenja.
3. Uzvišeni Allah obratio se ljudima tako da Ga razumiju u smislu baznog značenja riječi, međutim, to ne znači podudarnost u cjelokupnom apsolutnom značenju koja podrazumijeva jednakost u suštini i kakvoći. Evidentno je da među stvorenjima postoji razlika u onome što je zajedničko za sva stvorenja, kao naprimjer sluh, vid, moć, ruka, lice, prema izrazu su zajednički za sva stvorenja, ali u suštini i svojstvima se razlikuju. Shodno tome, kako u svojstvima postoji razlika među stvorenjima, onda je preče da ta razlika postoji između stvorenja i Stvoritelja.

Muattile – oni negiraju Allahova svojstva

Ova skupina smatra je da potvrda Allahovih svojstava vodi ka poistovjećivanju Allaha sa Njegovim stvorenjima, pa su Allahova svojstva u potpunosti negirali. Oni potvrđuju Allahovo postojanje uopćeno, ali negiraju da Allah ima ikakva svojstva. Keramiti i batinije otišli su u krajnost u pogledu Allahovih svojstava, pa tako u potpunosti negiraju spoljašnje značenje svojstava, džehmije negiraju i imena i svojstva, mutezilije su potvrdili Allahova imena, ali ne i svojstva.

Ovim skupinama može se dati više odgovora:

Prvo: Uzvišeni Allah spomenuo je Svoja savršena svojstva u jasnim i nedvosmislenim ajetima, uz napomenu da Njemu niko nije sličan. Uzvišeni Allah kaže: *“Ništa nije kao On, a On sve vidi i sve čuje”* (Eš-Šura, 11). U Allahovom govoru nema oprečnosti.

Drugo: U pojavnom svijetu nije moguće potvrđivati postojanje, bez ikakvog svojstva i opisa tog postojanja. Tako da njihova teorija vodi negiranju postojanja Stvoritelja.

Treće: Kada se isti izrazi koriste da se opišu dvije osobe, to ne znači da je karakteristika prve osobe identična karakteristici druge osobe, nego svako zadržava svoju karakteristiku, a zajednički je samo izraz koji je upotrijebljen.

Mue'vve – iskrivljuju značenja svojstava

Ova skupina vjeruje da Allahova svojstva koja su spomenuta u vjerskim tekstovima, posebno djelatna i izjavna svojstva (sifātul-fi'lijja i sifātun haberijja), ne mogu tumačiti i razumijevati shodno spoljašnjem značenju i zato pribjegavaju alegoričnom tumačenju – te'vilu, koji zapravo predstavlja iskrivljivanje vjerskih tekstova i značenja.

Ovo se skupini može se dati sljedeći odgovori:

Prvo: Uzvišeni Allah najbolje poznaje Sebe, najiskrenije i najljepše govori. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, najbolje poznaje svoga Gospodara, najiskreniji je u govoru, najjasnije govori i ima najiskreniji odnos prema ummetu. Pa kako je moguće dodati nešto na Allahov govor i govor Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njihov govor izlagati zabludama i nejasnoćama?

Drugo: Princip tumačenja vjerskih tekstova zasniva se na prihvatanju osnovnog, bližeg značenja. Nije ispravno tumačiti govor daljim značenjem, bez vjerodostojnog dokaza koji nalaže promjenu značenja.

Treće: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dostavio je objavu ljudima i objasnio im poruku njihovog Gospodara. Nije moguće da je zanemario tako važno pitanje i da je propustio objasniti da se neki vjerski tekstovi trebaju tumačiti alegorično.

Mufevvidi – tvrde da se značenje svojstava ne zna

Oni vjeruju da niko osim Allaha ne može znati značenje vjerskih tekstova o svojstvima o kojima nas Allah i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavještavaju o Allahu. Svoj pravac nazivaju tefvid, što znači prepuštanje Allahu značenja tih tekstova.

Odgovor njima je sljedeći:

Prvo: Nemoguće je da znanje o Allahu bude nedostižno, a to je najčasnije znanje. Nije prihvatljivo da ni razum ni tradicija ne ukazuje na njega.

Drugo: Uzvišeni Allah objavio je Kur'an na jasnom arapskom jeziku i naredio je ljudima da ga uče i razumijevaju bez ikakvog izuzetka. To govori da je moguće dokučiti značenja Allahovih svojstava, međutim, znanje o kakvoći i suštini tih svojstava prepuštamo Allahu.

Treće: Ovaj pravac kao da indirektno tvrdi za prve generacije ovog ummeta da su bili neznalice, kao da su bili neuki i od Knjige poznavali samo slova i da im ajeti u kojima se govori o Allahovim svojstvima nisu bili razumljivi.

VJEROVANJE U MELEKE

Vjerovanje u meleke predstavlja čvrsto ubjeđenje da je Uzvišeni Allah stvorio stvorenja samo da Mu robuju, počastio ih Svojom blizinom, nastanio ih na nebu i podario im snagu da mogu izvršavati Njegove naredbe.

Ispravno vjerovanje u meleke podrazumijeva sljedeće:

1. Vjerovanje da su meleki Allahovi časni robovi, Njemu bliski i pokorni, puni strahopoštovanja prema Allahu

Uzvišeni Allah kaže: *“Oni govore: ‘Svemilosni je uzeo dijete!’ Uzvišen neka je On! A meleki su samo robovi poštovani. Oni ne govore dok On ne odobri i postupaju onako kako On naredi. On zna šta su radili i šta će raditi, i oni će se samo za onoga s kim On bude zadovoljan zauzimati, a oni i sami, iz straha prema Njemu, strepe.”* (El-Enbija, 22–24) *“Boje se Gospodara svoga, koji je iznad njih, i čine ono što im se naredi.”* (En-Nahl, 50) *“Oni se onome što im Allah zapovjedi ne opiru, i koji ono što im se naredi izvršavaju.”* (Et-Tahrim, 6) *“...časnih, čestitih.”* (Abese, 14) *“A na Dan kad ih sve sabere, pa meleke upita: ‘Jesu li ovi vas obožavali?’, oni će odgovoriti: ‘Uzvišen neka si, Ti si Gospodar naš, ne oni! Oni su džine obožavali i većina njih je vjerovala u njih.’”* (Sebe, 40–41) *“Slavljen neka si Ti!”, rekoše oni, “Mi znamo samo ono čemu si nas Ti poučio! Samo si Ti znalac, Mudri.”* (El-Bekara, 32)

2. Vjerovanje da meleki imaju lijepa imena

Vjerovanje u meleke podrazumijeva vjerovati u meleke koji su po imenu spomenuti u Kur'anu i vjerodostojnom sunnetu, a u one koji nisu spomenuti po imenu vjerujemo u općem smislu. Meleki koji se spominju po imenu jesu sljedeći: Džibril, Mikail, Israfil, Melekul-mevt, Malik, Ridvan, Munker, Nekir..

3. Vjerovanje da su meleki stvoreni od svjetlosti, da imaju krila i da su veliki i raznih oblika

Uzvišeni Allah kaže: *“Hvaljen neka je Allah, Stvoritelj nebesa i Zemlje, koji meleke sa po dva, tri i četiri krila čini izaslanicima; On onome što stvara dodaje što hoće, On, uistinu, sve može.”* (Fatir, 1)

Aiša, radijallahu anha, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Meleki su stvoreni od svjetlosti.”* (Muslim) U oba Sahiha zabilježeno

je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio Džibrila, alejhis-selam, u njegovom pravom obliku, imao je šest stotina krila, a jedno krilo prekrilo je cijeli horizont. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “*Dobio sam dozvolu da govorim o jednom Allahovom meleku, nositelju Arša. Između njegove ušne resice i ramena je udaljenost koliko putnik može preći za sedamsto godina.*” Hadis je zabilježio imam Ebu Davud od Džabira, radijallahu anhu.

Oni su stvarna stvorenja, a ne nekakve sile, kao što tvrde neki koji prekoračuju granice tumačenja vjerskih tekstova.

Broj meleka je jako veliki i njihov tačan broj zna samo Uzvišeni Allah. U hadisu o Miradžu, koji je prenio Enes, radijallahu anhu, zabilježnom u oba *Sahiha*, navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Pokazana mi je Kaba za meleke, Bejtul-ma'mur, u kojoj svaki dan klanja sedamdeset hiljada meleka i kada završe, nikad se više ne vrate.*”

4. Vjerovanje da su poredani u safove i slave Uzvišenog Allaha

Uzvišeni Allah nadahnua je meleke da ga slave i izvršavaju Njegove naredbe i podario im je snagu da to izvršavaju. Uzvišeni Allah kaže: “*Svakome od nas mjesto je određeno, mi smo u redove poredani, i samo Njega slavimo i veličamo!*” (Es-Saffat, 164–166) “*A ako se oni uzohole – pa, oni koji su kod Gospodara tvoga, slave i veličaju Ga i noću i danju i ne dosađuju se.*” (Fussilet, 38) “*Hvale Ga noću i danju, ne malaksavaju.*” (El-Enbija, 20)

Hakim b. Hizam, radijallahu anhu, kazuje: “*Jednom prilikom dok je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio među ashabima, rekao im je: ‘Da li vi čujete što i ja čujem?’ Oni su odgovorili: ‘Mi ništa nismo čuli.’ Tada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ja čujem škripu nebesa. A ne treba ga koriti zbog toga, jer na nebu nema ni pedlja a da melek nije na sedždi ili kijamu.’*” (Hadis bilježi imam Taberani. Albani je rekao: “*Vjerodostojan prema uvjetima imama Muslima.*”)

5. Vjerovanje da meleke nije moguće vidjeti

Meleki su dio nevidljivog svijeta. Nisu dostupni ljudskim čulima na ovome svijetu osim koga Allah izuzme pa mu omogući da ih vidi, kao što je naš Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio Džibrila, alejhis-selam, u njegovom prirodnom obliku. Ljudi će ih moći vidjeti na ahiretu. Uzvišeni Allah kaže:

“Onoga dana kada ugledaju meleke, grješnici se neće radovati i uzviknut će: ‘Sačuvaj nas, Bože!’” (El-Furkan, 22); *“I meleki će im ulaziti na svaka vrata.”* (Er-Ra’d, 23)

Uzvišeni Allah dao je melekima sposobnost pretvaranja u ljudski oblik. Uzvišeni Allah kaže: *“Mi smo k njoj meleka Džibrila poslali i On joj se prikazao u liku savršeno stvorena muškarca.”* (Merjem, 17) *“I Ibrahimu smo izaslanike Naše poslali da mu donesu radosnu vijest. ‘Mir!’, rekoše. ‘Mir!’, odgovori on, i ubrzo im donese pečeno tele. A kad vidje da ga se ruke njihove ne dotiču, on osjeti da nisu gosti i obuze ga neka zebnja od njih. ‘Ti se ne boj!’, rekoše oni, ‘Mi smo Lutovu narodu poslani.’”* (Hud, 69–70) *“I kada izaslanici Naši dođoše Lutu, on se zbog njih nađe u neprilici i to mu teško pade, pa reče: ‘Ovo je mučan dan!’ I narod njegov pohrli njemu – a prije su radili sramna djela. ‘O narode moj’, reče on, ‘eto mojih kćeri, one su vam čistije! Bojte se Allaha i pred gostima mojim ne sramotite me! Zar među vama nema razumna čovjeka?’”* (Hud, 77, 78) Meleki su Ibrahimu došli u liku muškaraca. U poznatom hadisu o Džibrilu kaže da je Džibril došao u izrazito bijeloj odjeći i da imao izrazito crnu kosu. Povremeno je dolazio u liku ashaba Dihje el-Kelbija, radijallahu anhu.

6. Vjerovanje da imaju razna zaduženja

Uz osnovno trajno zaduženje, a to je ibadet Gospodaru svjetova, meleki imaju i druge obaveze, kao što su:

Dostavljanje objave

Za donošenje objave zadužen je Džibril, alejhis-selam. Uzvišeni Allah kaže: *“I Kur’an je sigurno objava Gospodara svjetova; donosi ga povjerljivi Džibril, na srce tvoje, da opominješ, na jasnom arapskom jeziku.”* (Eš-Šuara, 192–194)

Spuštanje kiše i rađanje plodova iz zemlje

Mikail, alejhis-selam, zadužen je za spuštanje kiše i rađanje plodova iz zemlje. Imam Ahmed od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, bilježi da su jevreji rekli Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: *“Da si rekao: ‘Mikail koji donosi milost, rađanje zemlje i kišu’, bilo bi tako.”* Imam Taberani u *Mu’džemul-kebiru* bilježi od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao Džibrila, alejhis-selam: *“Za šta je zadužen Mikail?”* Džibril, alejhis-selam, rekao je: *“Za kišu i rađanje zemlje.”*

Puhanje u rog

Israfil, alejhis-selam, zadužen je za puhanje u rog. On će u rog puhnuti dvaput: kada prvi put puhne, svi će umrijeti, a kada drugi put puhne, svi će biti proživljeni. Uzvišeni Allah kaže: *“I u rog će se puhnuti, i umrijet će oni na nebesima i oni na Zemlji, ostat će samo oni koje bude Allah odabrao; poslije će se u rog drugi put puhnuti i oni će, odjednom, ustati i čekati.”* (Ez-Zumer, 68)

Meleki Džibril, Mikail i Israfil najodabraniji su i njihova zaduženja povezana su sa životom. Džibril, alejhis-selam, zadužen je za život srca, Mikail, alejhis-selam, zadužen je za život biljaka, a Israfil, alejhis-selam, zadužen je za život tijela. Najodabraniji melek je Džibril, alejhis-selam, i on je nazvan Sveti duh.

Čuvanje Ademovih potomaka

Uzvišeni Allah kaže: *“Uz svakog od vas su meleki, koji se smjenjuju ispred njega i iza njega – po Allahovu naređenju nad njim bdiju. Allah neće izmijeniti jedan narod dok on sam sebe ne izmijeni. A kad Allah hoće jedan narod kazniti, niko to ne može spriječiti, osim Njega nema mu zaštitnika.”* (Er-Ra'd, 11)

Čuvanje djela Ademovih potomaka

Uzvišeni Allah kaže: *“Kad se dvojica sastanu i sjednu jedan s desne, a drugi s lijeve strane, on ne izusti nijednu riječ, a da pored njega nije prisutan onaj koji bdije.”* (Kaf, 17–18)

Podrška i pomaganje Ademovim potomcima

Uzvišeni Allah kaže: *“Kad je Gospodar tvoj nadahnuo meleke: ‘Ja sam s vama, pa učvrstite one koji vjeruju! U srca nevjernika Ja ću strah uliti, pa ih vi po šijama udarite, i udarite ih po svim udovima.’”* (El-Enfal, 12)

Uzimanje duša

To je zaduženje Meleka smrti. Uzvišeni Allah kaže: *“Reci: ‘Melek smrti, koji je za vas zadužen, duše će vam uzeti, a poslije ćete Gospodaru svome vraćeni biti.’”* (Es-Sadžda, 11) *“A kad nekom od vas smrt dođe, izaslanici Naši mu dušu uzmu, a oni nikad propust ne prave.”* (El-En'am, 61)

Ispitivanje umrlih u kaburu o Gospodaru, vjeri i poslaniku

Meleki ispitivači su Munker i Nekir. Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Kada umrli bude ukopan u kabur i ljudi počnu odlaziti od njega, on čuje njihove korake dok odlaze. Tada mu dođu dva meleka, posjednu ga i upitaju: ‘Šta si govorio za ovoga čovjeka, Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem?’ Vjernik će reći: ‘Svjedočim da je Allahov rob i poslanik.’ Tad će mu biti rečeno: ‘Pogledaj u svoje mjesto u Džehennemu! Allah ti je zamijenio to mjesto mjestom u Džennetu.’ Vidjet će ih oba. Licemjeru i nevjerniku bit će rečeno: ‘Šta si govorio za ovoga čovjeka?’ Oni će reći: ‘Ne znam. Govorio sam što su govorili ljudi.’ Bit će mu rečeno: ‘Niti si znao niti si slijedio.’ Bit će udaren željeznim čekićem jedanput i vrisnut će tako jako da će ga čuti sve u blizini, osim džina i ljudi.”* (Buhari i Muslim)

U verziji koju od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, bilježi imam Tirmizi, kaže se: *“Kada čovjek bude ukopan, dođu mu dva crno-plava meleka. Jedan se zove Munker, a drugi Nekir, i upitaju ga: ‘Šta si govorio za ovog čovjeka?’...”* (Šejh Albani u djelu *Silsiletu-s-sahiha* rekao je: *“Lanac prenosilaca je dobar. Prenosioci su svi pouzdani i zastupljeni u Muslimovom Sahihu. U vezi Ibn Ishaka el-Amirija el-Kurešija, štićenika, prenesena je određena kritika koja ne utječe na njegovu reputacija kao pouzdanog prenosica hadisa.)*

Održavanje djece u majčinom stomaku

Melek udahne dušu u dijete, zapiše mu opskrbu, čas smrti, djela i da li će u Džennet ili Džehennem.

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, rekao je: *“Pričao nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a on je bio istinoljubivi, samo je istinu govorio: ‘Zaista zametak svakog čovjeka bude kao kapljica četrdeset dana u utrobi njegove majke, zatim isto toliko dana bude zakvačak, pa isto toliko dana bude komad mesa, a onda Allah pošalje meleka kojem naredi da mu udahne dušu i da zapiše četiri odredbe: djelo, opskrbu, rok života i da li će biti nesretan ili sretan.”*

Čuvari Džehennema

Uzvišeni Allah kaže: *“Mi smo čuvarima Vatre meleke postavili...”* (El- Muddessir, 31) *“Oni će dozivati: ‘O Malik! Neka Gospodar tvoj učini da umremo!’, a on će reći: ‘Vi ćete tu vječno ostati!’* (Ez-Zuhruf, 77) *“O vi koji vje-*

rujete, sebe i porodice svoje čuvajte od Vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovjedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti.” (Et-Tahrim, 6)

Traženje oprost za vjernike, učenje dove za njih, donošenje radosnih vijesti i ukazivanje počasti u Džennetu

Uzvišeni Allah kaže: *Oni koji nose Arš i oni koji su oko njega, slave i hvale Gospodara svoga i vjeruju u Njega, i mole se da budu oprošteni grijesi vjernicima: ‘Gospodaru naš, Ti sve obuhvataš milošću i znanjem; zato oprosti onima koji se pokaju i koji slijede Tvoj put i sačuvaj ih patnje u Vatri!’ Gospodaru naš, uvedi ih u vrtove Adna koje si im obećao, i one koji su bili dobri od predaka njihovih, i žena njihovih, i potomstva njihovog. Ti si, uistinu, silan i mudar. I sačuvaj ih zla, jer, koga Ti toga dana poštediš zla – Ti si mu se smilovao, a to će, zaista, veliki uspjeh biti!”* (El-Mu'min, 7–9) *“Doista onima koji govore: ‘Gospodar naš je Allah’, pa poslije budu ustrajni, silaze meleki: ‘Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu, koji vam je obećan.”* (Fussilet, 30) *‘Meleki će im ulaziti na vrata svaka. Selam neka je vama, zato što ste trpjeli, a divno li je najljepše prebivalište.’* (Er-Ra'd, 23–24)

VJEROVANJE U OBJAVE, KNJIGE

Vjerovanje u objave podrazumijeva čvrsto ubjeđenje da je Uzvišeni Allah Svojim vjerovjesnicima objavio knjige s istinom kao uputu ljudima i vid Svoje neizmjerne milosti. U tim knjigama nalaze pouke za njih, dokaz protiv njih i pojašnjenje za sve.

Vjerovanje u objave podrazumijeva sljedeće:

1. Vjerovanje da su knjige objavljene od Uzvišenog Allaha

Uzvišeni Allah kaže: *“On tebi objavljuje Knjigu, pravu istinu, koja prethodne potvrđuje, a Tevrat i Indil objavio je ranije.”* (Alu Imran, 3) To su Allahove knjige i Njegove riječi, a ne riječi bliskog meleka ili odabranog poslanika. I zato su nepogrešive i svete.

2. Vjerovanje u sve objavljene knjige čiji su nam nazivi poznati i općenito u sve ostale knjige čije nazive ne znamo

Najveće Božije knjige jesu:

- Tevrat, koji je Uzvišeni Allah objavio Musau, alejhis-selam.

Uzvišeni Allah kaže: *“O Musa’, reče On, ‘Ja sam tebe odlikovao nad ostalim svijetom poslanstvom Svojim i govorom Svojim. Ono što ti dajem uzmi i zahvalan budi!’ I Mi mu na pločama napisasmo pouku za sve, i objašnjenje za svašta. Primi ih svojski, a narodu svom zapovjedi da se pridržava onoga što je u njima ljepše! A pokazat ću vam i zemlju grješnika neposlušnih.”* (El-A’raf, 144– 145) *“Mi smo objavili Tevrat, u kojem je uputa i svjetlo. Po njemu su jevrejima sudili vjerovjesnici, koji su bili Allahu poslušni i pobožni ljudi, i učeni, od kojih je traženo da čuvaju Allahovu knjigu, i oni su nad njom bdjeli.”* (El-Maida, 44)

- Indžil, koji je objavljen Isau, alejhis-selam

Uzvišeni Allah kaže: *“Zatim smo, poslije njih, jednog za drugim Naše poslanike slali, dok nismo Isaa, sina Merjemina, poslali, kojem smo Indžil dali...”* (El-Hadid, 27) *“A njemu smo dali Indžil, u kojemu je bilo uputstvo i svjetlo, i da potvrdi Tevrat, prije njega objavljen, u kome je također bilo uputstvo i pouka onima koji su se grijeha klonili.”* (El-Maida, 46)

- Kur'an, koji je objavljen Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem.

Kur'an je apsolutno najodabranija objava. Uzvišeni Allah kaže: *“A tebi objavljujemo Knjigu, samu istinu, da potvrdi knjige prije nje objavljene i da nad njima bdi.”* (El-Maida, 48) *“Neka je uzvišen Onaj koji robu Svome objavljuje Kur'an da bi svjetovima bio opomena.”* (El-Furkan, 1)

- Jedna od Allahovih knjiga jeste i Zebur, koji objavljen Davudu, alejhis-selam. Uzvišeni Allah kaže: *“A Davudu smo Zebur dali.”* (El-Isra, 55)
- Ibrahimovi, alejhis-selam, suhufi – listovi. Uzvišeni Allah kaže: *“Ovo, doista, ima u listovima prvim, listovima Ibrahimovim i Musaovim.”* (El-A'la, 16–17)

3. Vjerovanje u ono što nije izmijenjeno u prijašnjim objavama

Uzvišeni Allah obavijestio nas je da je u objavama Benu Israila došlo do promjena u tekstu i značenju. Uzvišeni Allah kaže: *“Oni su riječi s mjesta na kojima su bile uklanjali”* (El-Maida, 13); *“Oni smisao riječima s namjerom iskrivljuju”* (El-Maida, 41); *“Neki od njih uvijaju jezike svoje čitajući knjigu da biste vi pomislili da je to iz knjige, a to nije iz knjige, i govore: ‘To je od Allaha!’ – a to nije od Allaha, i o Allahu svjesno govore laži.”* (Alu Imran, 78)

Uzvišeni Allah obavezao se da će sačuvati neizmijenjenim časni Kur'an: *“Mi, uistinu, Kur'an objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti!”* (El-Hidžr, 9) *“Oni koji ne vjeruju u Kur'an, pošto im je objavljen, a on je, zaista, knjiga zaštićena, laž joj je strana, bilo s koje strane, ona je objava od Mudroga i hvale dostojnoga.”* (Fussilet, 41–42)

S tim u skladu sva kazivanja i vijesti u knjigama sljedbenika ranijih objava poznata pod nazivom israilijati možemo podijeliti u tri kategorije:

1. Kazivanja i vijesti koje se podudaraju sa Kur'anom

Vjerujemo u ispravnost takvih kazivanja i vijesti jer naša Knjiga potvrđuje njihovu ispravnost. Primjer za ovu kategoriju jesu: potop iz vremena Nuha, kazivanje o Ibrahimu, Jusufu, Musau, faraonov potop, Isaova čuda i drugo. Dakle, potvrđujemo ove događaje, ali bez zalaženja u detalje.

2. Kazivanja i vijesti koje se kose sa Kur'anom

Vjerujemo da su takva kazivanja i vijesti neistinite i da su dio onoga što su oni izmijenili i namjerno iskrivili. Primjer za neistinita kazivanja jeste: tvrdnja da je Lut pio alkohol i počinio blud sa svoje dvije kćeri, Bože sačuvaj da je tako bilo!; tvrdnja da je Isa, alejhis-selam, Bog, Božiji sin ili jedan od trojice, neka je Uzvišen Allah i visoko iznad onoga što oni govore!

3. Kazivanja i vijesti koje nisu ni potvrđene ni negirane u Kur'anu.

U takve vijesti niti vjerujemo niti ih negiramo. Ebu Nemla, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Kada vam svoje vijesti prenose sljedbenici ranijih objava, nemojte im ni vjerovati ni negirati, već recite: ‘Mi vjerujemo u Allaha, u Njegove knjige i poslanike. Pa ako bude istina što su rekli, niste je porekli, a ako bude laž, niste u nju povjerovali.’* (Ahmed i Ebu Davud)

Dozvoljeno je da te vijesti i kazivanja prenosimo i kazujemo, zbog hadisa koji od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhu, bilježi imam Buhari: *“Prenosite od Benu Israila, nema smetnje.”* . Uglavnom su to bespotrebni i beskorisni detalji kazivanja.

4. Četvrto: Suđenje u skladu sa Kur'anom

Uzvišeni Allah objavio je veličanstveni Kur'an da bdije nad drugim knjigama, to jest, da bude sudija, povjerenik i svjedok svim ranijim objavama. Kur'an sadrži sve korisno iz ranijih objava, zadržao je neke propise, derogirao druge i dodao neke nove. Poslije Kur'ana nije dozvoljeno slijediti bilo koji drugi šerijat.

Nakon govora o Tevratu i Indžilu, Uzvišeni Allah kaže: *“A tebi objavljujemo Knjigu, s istinom, da potvrdi knjige prije objavljene i da nad njima bdi. I ti im sudi prema onome što Allah objavljuje i ne povodi se za prohtjevima njihovim, i ne odstupaj od Istine koja ti dolazi; svima vama smo zakon i pravac propisali. A da je Allah htio, On bi vas sljedbenicima jedne vjere učinio, ali, On hoće da vas iskuša u onome što vam propisuje, zato se natječite ko će više dobra učiniti; Allahu ćete se svi vratiti, pa će vas On o onome u čemu ste se razilazili obavijestiti. I sudi im prema onome što Allah objavljuje i ne povodi se za prohtjevima njihovim, i čuvaj ih se da te ne odvrte od nečega što ti Allah objavljuje. A ako se okrenu, ti onda znaj da ih Allah želi zbog nekih grijeha njihovih kazniti. A mnogi ljudi su, zaista, neposlušnici. Zar oni*

da traže da im se kao u pagansko doba sudi? A ko je od Allaha bolji sudija narodu koji čvrsto vjeruje?” (El-Maida, 48–50) *“Mi tebi objavljujemo Knjigu sa istinom, da ljudima sudiš onako kako ti Allah pokazuje i ne budi branilac izdajicama!”* (En-Nisa, 105)

5. Vjerovanje u cijelu Knjigu, a ne djelimično

Uzvišeni Allah kaže: *“Zar vi u jedan dio Knjige vjerujete, a drugi negirate?! One od vas koji tako čine na svijetu samo poniženje može stići, a na Sudnjem danu bit će stavljeni na muke najteže! Allah doista ne propušta motriti što vi radite.”* (El-Bakara, 85) *“Eto, vi njih volite, a oni vas ne vole, a vi vjerujete u sve Knjige.”* (Alu Imran, 119)

6. Zabranjeno je zatajivati Knjigu, izmjenjivati je, razilaziti se o njoj i krivo njome dokazivati

“A kada Allah uze obavezu od onih kojima je data Knjiga da će to sigurno ljudima objašnjavati i ništa iz nje neće kriti, pa su je oni za leđa svoja bacili, prodajući je za bagatelnu cijenu! A ružno li je to što za to kupuju!” (Alu Imran, 187) *“Doista oni koji tajе ono što je Allah u Knjizi objavio i to prodaju za bagatelnu cijenu – ti u trbuhe svoje samo vatru trpaju; na Sudnjem danu Allah ih neće ni osloviti, niti ih očistiti; njima pripada kazna bolna. To su oni koji umjesto Pravog puta uzimaju zabludu, a umjesto oprosta kaznu; a koliko su samo oni strpljivi na Vatru! To je tako, jer Allah je objavio Knjigu s istinom, a oni koji se o Knjizi razilaze doista su u neslozi velikoj!”* (El-Bakara, 174–176) *“A teško onima koji svojim rukama pišu knjigu, a zatim govore: ‘Ovo je od Allaha’, da bi za to korist neznatnu izvukli. I teško njima zbog onoga što ruke njihove pišu, i teško njima što na taj način zarađuju.”* (El-Bakara, 79)

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo ljude kako raspravljaju pa je rekao: *“To je uništilo narode prije vas, pobijali su jedan dio Allahove knjige drugim dijelom. Allahova knjiga je objavljena da jedan dio knjige potvrdi drugi dio. Zato nemojte negirati jedan dio knjige drugim dijelom. Ono što znate od knjige recite, a što ne znate, prepustite onima koji znaju.”* (Ahmed)

VJEROVANJE U POSLANIKE

Vjerovanje u poslanike podrazumijeva čvrsto uvjerenje da je Uzvišeni Allah odabrao neke muškarce između ljudi, darovao im objavu, poslao ih da obraduju i upozore, obavezao ih da Njegovim robovima dostave objavu u kojoj će ih pozvati da samo Njega obožavaju i da se lažnih božanstava klone. Uzvišeni Allah slao je poslanike kao vid Svoje milosti, ali i kako ljudi ne bi imali opravdanja za svoje nevjerovanje.

Uzvišeni Allah kaže: *“Allah odabire poslanike među melekima i ljudima – Allah sve čuje i sve vidi.”* (El-Hadždž, 78) *“Mi smo i prije tebe samo ljude kao poslanike slali i objavljivali im – pitajte sljedbenike Knjige ako ne znate.”* (En-Nahl, 43) *“Poslali smo poslanike koji su radosne vijesti i opomene donosili, da ljudi poslije poslanika ne bi nikakvog opravdanja pred Allahom imali. A Allah je silan i mudar.”* (En-Nisa, 163) *“Mi smo svakom narodu poslanika poslali: ‘Allahu ibadet činite, a taguta se klonite!’”* (En-Nahl, 36)

Vjerovanje u poslanike podrazumijeva sljedeće:

1. Vjerovanje da ih je Uzvišeni Allah počastio poslanstvom isključivo svojom voljom i mudrošću

Uzvišeni Allah kaže: *“A kada njima dokaz dolazi, oni govore: ‘Mi nećemo vjerovati sve dok se i nama ne da nešto slično onome što je Allahovim poslanicima dato. A Allah najbolje zna kome će povjeriti poslanstvo Svoje.’”* (El-En’am, 124) *“I rekoše: ‘Zašto nije objavljen ovaj Kur’an iz ova dva grada čovjeku nekom velikom?!’ Zar oni da raspoložu milošću Gospodara tvoga? Mi im dajemo sve što im je potrebno za život na ovom svijetu i Mi jedne nad drugima uzdižemo po nekoliko stepeni, da bi jedni druge služili. A milost Gospodara tvoga bolja je od onoga što oni gomilaju.”* (Ez-Zuhruf, 31–32)

Vjerovjesništvo i poslanica ne mogu se postići duhovnim vježbama i samoobračunom, kao što tvrde neke zabludjele sufije, niti se mogu postići skupljanjem svetih snaga, imaginarnih, utjecajnih snaga, kao što tvrde filozofi. Sve to nije tačno jer je to isključivo Allahov izbor i Njegova dobrotu prema onima za koje je znao da su podobni od Njegovih plemenitih robova.

2. Vjerovanje u sve poslanike, poimenično u one čija imena znamo, a uopćeno u one čija imena ne znamo

Imena nekih poslanika spomenuta su nam u ajetu nakon Ibrahima, alejhis-selam: *“I Mi mu poklonismo Ishaka i Jakuba; i svakog uputismo – a Nuha smo još prije uputili – i od potomaka njegovih Davuda, i Sulejmana, i Ejjuba, i Jusufa, i Musaa, i Haruna – eto, tako Mi nagrađujemo one koji dobra djela čine; i Zekerijaa, i Jahjaa, i Isaa, i Il'jasa – svi oni su bili dobri – i Ismaila, i El-Jesea i Junusa i Luta – i svima smo prednost nad svjetovima ostalim dali.”* (El-En'am, 84–86) *“I prije tebe poslanike smo slali, o nekima od njih kazivali smo ti, a o nekima ti nismo kazivali.”* (El-Mu'min, 78)

Dužnost je vjerovati u sve poslanike, bez izuzetka, jer je njihov poziv jedinstven. Uzvišeni Allah kaže: *“On vam propisuje u vjeri isto ono što je naredio Nuhu i ono što objavljujemo tebi, i ono što smo naredili Ibrahimu i Musau i Isau: Pravu vjeru ispovijedajte i u tome se ne podvajajte!”* (Eš-Šura, 13)

Poreći ili uznevjerovati u samo jednog od poslanika, isto je kao poreći ili uznevjerovati u sve njih. Uzvišeni Allah kaže: *“I Nuhov narod nije vjerovao u poslanike.”* (Eš-Šuara, 105) Nuh, alejhis-selam, bio je prvi poslanik.

Nije dozvoljeno praviti razliku među poslanicima tako što će se vjerovati u neke, a negirati poslanstvo drugim poslanicima. Takvo ubjeđenje je nevjerstvo. Uzvišeni Allah kaže: *“Oni koji u Allaha i poslanike Njegove ne vjeruju i žele između Allaha i poslanika Njegovih u vjerovanju napraviti razliku te govore: ‘U neke vjerujemo, a u neke ne vjerujemo’, i žele između to dvoje iznaći put neki, oni su zbilja pravi nevjernici, a Mi smo nevjernicima pripremili sramnu patnju. A one koji u Allaha i poslanike Njegove vjeruju i ni jednoga od njih ne izdvajaju – On će, sigurno, nagraditi. A Allah prašta i milostiv je.”* (En-Nisa, 150–152)

3. Vjerovanje i prihvatanje svega o čemu su nas obavijestili

Uzvišeni Allah kaže: *“O ljudi, Poslanik vam je već donio Istinu od Gospodara vašeg; zato vjerujte, bolje vam je! A ako ne budete vjerovali, pa Allahovo je ono što je na nebesima i na Zemlji, i Allah sve zna i mudar je.”* (En-Nisa, 170) *“A onaj koji donosi Istinu i oni koji u nju vjeruju, oni se čuvaju i boje.”* (Ez-Zumer, 33) *“Tako Mi zvijezde kad zapada, vaš drug nije s Pravog puta skrenuo i nije zalutao! On ne govori po hiru svome. To je samo Objava koja mu se obznanjuje. Uči ga jedan ogromne moći.”* (En-Nedžm, 1–5)

Dužnost je vjerovati u sve što je u Kur'anu potvrđeno i vjerodostojno u hadisima preneseno o ranijim vjerovjesnicima. A sve što je preneseno o njima u israilijatima podliježe propisima o tome koje smo ranije naveli kada smo govorili o vjerovanju u knjige. Predanja od našeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, podliježu pravilima učenjaka hadisa, pa ono što je vjerodostojno, dužnost je prihvatiti i vjerovati.

4. Pokornost, slijeđenje i sudstvo

Uzvišeni Allah kaže: *“A mi smo poslali svakog poslanika zato da bi mu se, prema Allahovom naređenju, pokoravali.”* (En-Nisa, 64)

Dužnost je svakom narodu pokoriti se svome poslaniku i slijediti ga. Pošto je poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zadnji i pečat svim vjerovjesnicima, i njegov šerijat je derogirao sve ranije šerijate, svi koji čuju za njega dužni su pokoriti se i slijediti ga. Uzvišeni Allah kaže: *“Onima koji će slijediti Poslanika, vjerovjesnika, koji neće znati ni čitati ni pisati, kojeg oni kod sebe, u Tevratu i Indžilu, zapisana nalaze, koji će od njih tražiti da čine dobra djela, a od odvratnih odvrćati, koji će im lijepa jela dozvoliti, a ružna zabraniti, koji će ih tereta i teškoća koje su oni imali osloboditi. Zato će oni koji u njega budu vjerovali, koji ga budu podržavali i pomagali i svjetlo po njemu poslano slijedili – uspjeti. Reci: ‘O ljudi, ja sam svima vama Allahov poslanik, Njegova vlast je i na nebesima i na Zemlji; nema drugog boga osim Njega, On život i smrt daje, i zato vjerujte u Allaha i Poslanika Njegova, vjerovjesnika, koji ne zna čitati i pisati, koji vjeruje u Allaha i riječi Njegove; njega slijedite – da biste bili upućeni!’”* (El-A'raf, 156–158) *“Reci: ‘Ako vi Allaha volite, onda mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehе vam oprostiti! A Allah prašta i milostiv je!’ Reci: ‘Pokoravajte se Allahu i Poslaniku!’ A ako se oni okrenu, Allah, doista, ne voli nevjernike!”* (Alu Im-ran, 31–32) *“I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće vjerovati dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate, a potom u dušama svojim tegobe ne osjete za ono što si odredio i sasvim se ne predaju!”* (En-Nisa, 65)

5. Pomaganje, ljubav, poštovanje i selami

Uzvišeni Allah kaže: *“Vaši su zaštitnici samo Allah i Poslanik Njegov i vjernici koji ponizno namaz obavljaju i zekat daju. Onaj ko za zaštitnika uzme Allaha i Poslanika Njegova i vjernike – pa, Allahova strana će, svakako, pobijediti.”* (El-Maida, 55–56) *“I kada je Isa osjetio da oni ne vjeruju, rekao je:*

'Ko su pomagači moji na putu prema Allahu?' 'Mi smo pomagači Allahove vjere', rekoše učenici, 'mi u Allaha vjerujemo, a ti budi svjedok da smo mi muslimani!'" (Alu Imran, 52) "Reci: 'Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da neće prođe imati, i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate – miliji od Allaha i Poslanika, i od borbe na Njegovom putu, onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese. A Allah one koji su Mu neposlušni neće uputiti na Pravi put.'" (Et-Tevba, 24) "I neka je spas na sve poslanike." (Es-Saffat, 181)

A o poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *"Da u Allaha i u Poslanika Njegova vjerujete, i da ga uznosite, i štujete, i da Njega – Allaha ujutro i navečer slavite i veličate."* (El-Fath, 9) *"Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vi koji vjerujete, blagosiljajte ga i vi i njemu selam šalžite!"* (El-Ahzab, 56) Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nećete biti potpuni vjernici dok vam ja ne budem draži od roditelja, djece i svih ljudi zajedno."* (Buhari i Muslim)

VJEROVANJE U SUDNJI DAN

Vjerovanje u Sudnji dan podrazumijeva čvrsto ubjeđenje da je Uzvišeni Allah dao ljudima rok do Dana kada će ih proživjeti iz kabura i kada će polagati račun za svoja djela i dat će svakom što zaslužuje, nekom Džennet, a nekom Džehennem.

Uzvišeni Allah kaže: *“On im samo pušta do dana kada će im oči ostati otvorene. (Ibrahim, 42) „Nevjernici misle da neće biti oživljeni. Reci: ‘Hoćete, Gospodara mi moga, sigurno ćete biti oživljeni, pa ćete o onom što ste radili, doista, biti obaviješteni!’, a to je Allahu lahko.” (Et-Tegabun, 7) “Na Dan kada nastupi Čas oživljenja, ljudi će se razdvojiti: oni koji su vjerovali i dobra djela činili u džennetskom perivoju će se radovati, a oni koji nisu vjerovali i koji su ajete i dokaze Naše i susret na Sudnjem danu poricali, u Vatru će privedeni biti.” (Er-Rum, 14–16)*

Vjerovanje u Sudnji dan podrazumijeva sljedeće:

1. Vjerovanje u sve što slijedi nakon smrti

U to spada viđenje meleka u smrtnom času, kabursko iskušenje u vidu ispitivanja meleka o Gospodaru, vjeri i poslaniku, kaburska patnja i uživanje, i sve drugo što je dio zagrobnog života berzaha. Uzvišeni Allah kaže: *“A da si samo vidio kad su meleki nevjernicima duše uzimali i po licima ih njihovim i straga udarali: ‘Iskusite patnju u Ognju.’” (El-Enfal, 50) “Doista onima koji govore: ‘Gospodar naš je Allah’, pa poslije budu ustrajni, silaze meleki: ‘Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu, koji vam je obećan.’ (Fussilet, 30) “I Allah ga je sačuvao od zla onog što su spletkarili, a faraonove pristalice zla patnja zadesi, Vatra kojoj će izloženi jutrom i večeri biti, a kada nastupi Čas: ‘Uvedite faraonove ljude u patnju najtežu!’” (El-Mu'min, 45–46)*

Enes b. Malik, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Kada umrli bude ukopan u kabur i ljudi počnu odlaziti od njega, on čuje njihove korake dok odlaze. Tada mu dođu dva meleka, posjednu ga i upitaju: ‘Šta si govorio za ovoga čovjeka, Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem?’ Vjernik će reći: ‘Svjedočim da je Allahov rob i poslanik.’ Tad će mu biti rečeno: ‘Pogledaj u svoje mjesto u Džehennemu!’*

Allah ti je to mjesto zamijenio mjestom u Džennetu.' Vidjet će ih oba. Licemjeru i nevjerniku bit će rečeno: 'Šta si govorio za ovoga čovjeka?' On će reći: 'Ne znam. Govorio sam što su govorili ljudi.' Bit će mu rečeno: 'Niti si znao niti si slijedio.' Bit će udaren željeznim čekićem jedanput i vrisnut će tako jako da će ga čuti sve u blizini, osim džina i ljudi.' (Buhari i Muslim)

Ibn Abbas, radijallahu anhumu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored dva kabura i rekao: *"Njih dvojica su sada podvrgnuti patnji, kažnjavaju se zbog nečega što vam se ne čini velikim, a ono je doista nešto veliko! Jedan od njih prenosio je tuđe riječi, a što se tiče drugog, on se prilikom obavljanja male nužde nije čuvao mokraće", pa je uzeo sirovu granu, popolovio je i zabio u kabure njih dvojice.* Ashabi upitaše: *"Zašto si to uradio, Allahov Poslaniče?", a on odgovori: "Ne bi li im bilo lakše dok se ne osuše."* (Buhari i Muslim)

2. Vjerovanje u Smak svijeta i njegove predznake

Uzvišeni Allah kaže: *Allah je Onaj koji je Knjigu s istinom i mjerilo – pravdu objavio! A šta ti znaš – možda je Smak svijeta blizu! Požuruju ga oni koji u njega ne vjeruju, a oni koji vjeruju, zbog njega strahuju i da je istina zbilja znaju. Eto, doista su oni koji raspravljaju o Smaku svijeta u dalekoj zabludi!"* (Eš-Šuara, 17–18) *"Zar oni čekaju da im Smak svijeta iznenada dođe, a već su došli predznaci njegovi? A kakve im koristi od prihvatanja opomene kad im dođe on?"* (Muhammed, 18)

O velikim predznacima Sudnjeg dana govori se u hadisu koji od Huzejfe, radijallahu anhu, bilježi Muslim: *"Sudnji dan neće nastupiti prije nego što doživite deset događaja: dim, Dedžal, životinja, izlazak sunca sa zapada, spuštanje Isaa, alejhis-selam, s neba, Jedžudž i Medžudž, tri velika propadanja u zemlju: na istoku, zapadu i na Arabijskom poluotoku, i zadnji znak jest pojava vatre u Jemenu koja će tjerati ljude ka mjestu okupljanja."* Sudnji dan nastupit će iznenadno i brzo. Uzvišeni Allah kaže: *"Pitaju te o Smaku svijeta, kada će se zbiti. Reci: 'To zna jedino Gospodar moj, On će ga u određeno vrijeme otkriti, a težak će biti nebesima i Zemlji, sasvim neočekivano će vam doći.' Pitaju te kao da ti o njemu nešto znaš. Reci: 'To samo Allah zna, ali većina ljudi ne zna.'"* (El-A'raf, 187) *"Allah zna sve tajne nebesa i Zemlje! A Smak svijeta u tren će oka doći, ili još brže, jer Allah je, uistinu, svemoćan!"* (En-Nahl, 77)

Sudnji dan nastupit će puhanjem u rog od kojeg će sve umrijeti. Uzvišeni Allah kaže: *“I u rog će se puhnuti, i umrijet će oni na nebesima i oni na Zemlji, ostat će samo oni koje bude Allah odabrao...”* (Ez-Zumer, 68)

3. Vjerovanje u proživljenje

Vjerovanje u proživljenje podrazumijeva ubjeđenje da će Uzvišeni Allah proživjeti Svoje robove, bose, gole i neobrezane iz kabura i to nakon drugog puhanja u rog. Uzvišeni Allah kaže: *“Poslije će se u rog drugi put puhnuti i oni će, odjednom, ustati i čekati.”* (Ez-Zumer, 68) *“I puhnut će se u rog, pa će oni iz grobova prema Gospodaru svome pohrliti.”* (Jasin, 51)

U hadisu koji od Aiše, radijallahu anha, bilježe Buhari i Muslim, navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ljudi će biti proživljeni bosi, goli i neobrezani.”*

4. Vjerovanje u događaje Sudnjeg dana

Uzvišeni Allah kaže: *“Na Dan kada će ljudi pred Gospodarom svjetova stajati!”* (El-Mutaffifin, 6) Stajanje koje se spominje u ajetu jest dugo stajanje zbog Gospodara svih svjetova na Sudnjem danu, na mjestu gdje će svi čuti jednog pozivača, pogled će ih moći obuhvatiti, sunce će se približiti, znoj će ih oblijevati, bazen s džennetskom vodom - havd bit će pripremljen, knjige ljudskih djela bit će donosene, vage će biti postavljene, most preko Džehennema postavljen, i sve to u Danu velikih i strašnih događaja.

5. Vjerovanje u obračun

Uzvišeni Allah kaže: *“Nama će se oni vratiti i pred Nama će račun polagati.”* (El-Gašije, 25–26) *“Kome knjiga djela njegovih bude u desnu ruku data, lahko će račun položiti.”* (El-Inšikak, 7–8) *“Onaj ko bude uradio koliko trun dobra – vidjet će ga, a onaj ko bude uradio i koliko trun zla – vidjet će ga.”* (Ez-Zilzal, 7–8) *“Mi ćemo na Sudnjem danu ispravne tezulje postaviti, pa se nikome neće krivo učiniti: ako nešto bude teško koliko zrno gorušice, Mi ćemo za to kazniti ili nagraditi. A dosta je to što ćemo Mi račune ispitivati.”* (El-Enbija, 47)

Ljudi će polagati račun na dva načina:

Prvi način: račun koji će polagati vjernici

Vjernici će polagati račun tako što će im njihova djela biti predočena i skrive-

na od drugih i oproštena ili tako što će biti ispitivani. Oni kojima će njihova djela biti predočena i oproštena jesu oni kojima je Uzvišeni Allah propisao sreću. O tome govori hadis koji su od Ibn Omera, radijallahu anhuma, zabilježili Buhari i Muslim, a u kojem se kaže: *“Uzvišeni Allah će približiti vjernika Sebi, prekriti Svojom milošću, sakriti ga i reći mu: ‘Sjećaš se tog i tog grijeha? Sjećaš se tog i tog grijeha?’ Reći će: ‘Da, Gospodaru.’ Kada mu Allah bude iznio sve grijeha i kada čovjek bude ubijeđen da je propao, Allah će mu reći: ‘Sakrio sam ti ih na dunjaluku, a danas ti ih opraštam.’ I bit će mu data knjiga njegovih dobrih djela.”*

Oni koji će polagati račun tako što će se o njihovim grijesima povesti rasp-rava bit će vjernici koji su umrli s velikim grijesima a nisu se pokajali i ove vjernike Uzvišeni Allah će Svojom voljom kazniti u Džehennem, a onda će ih uvesti u Džennet. O tome govori hadis koji su od Aiše, radijallahu anha, zabilježili Buhari i Muslim, a u kojem se kaže: *“Kome bude traženo da opravda svoje grijeha, bit će kažnjen.”* Aiša je upitala: *“Allahov Poslanice, zar Uzvišeni Allah nije rekao: ‘Kome knjiga djela bude data u desnu ruku, taj će lahko račun položiti?’”* Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *“To se odnosi na one kojima će njihova djela biti izložena. A s kim se bude raspravljalo o djelima, bit će kažnjen.”*

Drugi način: račun koji će polagati nevjernici.

Za njih neće biti obračuna u smislu vaganja dobrih i loših djela jer će njihova dobra djela biti poništena. Uzvišeni Allah kaže: *“I Mi ćemo pristupiti djelima njihovim koja su učinili, u prah i pepeo ih pretvoriti.”* (El-furkan, 23)

Nevjernicima će djela biti izložena da ih potvrde, o čemu se govori u ranije navedenom hadisu od Ibn Omera, radijallahu anhuma, bilježe Buhari i Muslim: **“Što se tiče nevjernika i licemjera, bit će prozvani pred svim stvorenjima: ‘Ovi su izmišljali laži o Gospodaru svome!’ Neka Allahovo prokletstvo stigne nasilnike”** (Hud, 18).

6. Vjerovanje u nagradu

Vjerovanje u nagradu podrazumijeva čvrsto ubjeđenje da je Džennet istina i da je Džehennem istina.

Džennet je boravište pripremljeno za bogobojazne vjernike u kojem će imati tjelesna i duhovna uživanja za kakva uho nije čulo, oko nije vidjelo i nikome nije na um palo. Džehennem je boravište pripremljeno za

nevjernike u kojem su tjelesne i duhovne patnje za kakve uho nije čulo, oko nije vidjelo i nikome nije moglo na um pasti. Uzvišeni Allah kaže: *“Mi ćemo učiniti da Knjigu poslije naslijede oni Naši robovi koje Mi izaberemo; bit će onih koji će prema sebi nasilje učiniti, bit će onih umjerenih, bit će i onih koji će, Allahovom voljom, svojim dobrim djelima druge nadmašiti – za to će veliku blagodat dobiti. Perivoje Adna, u koje će ući, u kojima će se zlatnim narukvicama, biserom ukrašenim, kititi, a haljine će im, u njima, od svile biti. ‘Hvaljen neka je Allah!’, govorit će, ‘koji je od nas tugu odstranio. Gospodar naš, zaista, mnogo prašta i blagodaran je, koji nam je, od dobrote Svoje, vječno boravište darovao, gdje nas umor neće doticati i u kome nas klonulost neće snalaziti.’ A nevjernike čeka Vatra džehennemska, oni neće biti na smrt osuđeni i neće umrijeti, i neće im se patnja u njemu ublažiti – eto, tako ćemo svakog nevjernika kazniti, oni će u njemu jaukati: ‘Gospodaru naš, izbavi nas, činit ćemo dobra djela, drukčija od onih koja smo činili!’ ‘A zar vas nismo ostavili da živite dovoljno dugo da bi onaj koji je trebao razmisliti imao vremena da razmisli, a bio vam je došao i onaj koji opominje? Zato iskusite patnju, nasilnicima nema pomoći!’” (Fatir, 32–37)*

VJEROVANJE U ALLAHOVO ODREĐENJE

Vjervanje u Allahovo određenje podrazumijeva čvrsto ubjeđenje da je Uzvišeni Allah odredio sudbinu Svojim stvorenjima u Svom znanju u praiskonu, zapisao to u Levh-mahfuzu, glavnoj knjizi, htio da se sve tako dogodi i stvaranje ispunio u skladu s tim. Uzvišeni Allah kaže: *“Mi smo sve s mjerom stvorili.”* (El-Kamer, 49) *“Sve je stvorio i svemu mjeru odredio.”* (El-Furkan, 2).

Vjervanje u Allahovo određenje podrazumijeva sljedeće:

1. Vjervanje da Uzvišeni Allah sve zna

Vjervanje u Allahovo znanje podrazumijeva vjervanje u to da je Allah sve znao oduvijek i zna zauvijek uopćeno i posebno u vezi s Njegovim stvorenjima: određivanje smrtnog časa, opskrbe i sve u vezi sa djelima stvorenja: dobra i loša djela. Uzvišeni Allah kaže: *“On zna sve”* (El Bekara, 29); *“To je odredba Silnoga i Sveznajućeg”* (El-En’am, 96). Uzvišeni Allah zna ko će Mu biti pokoran, a ko nepokoran, zna ko će dugo živjeti, a čiji će život biti kratak.

2. Vjervanje da je sudbina svih stvorenja zapisana u Levhi-mahfuzu

Uzvišeni Allah kaže: *“Nema nevolje koja zadesi Zemlju i vas, a koja nije, prije nego što je damo, zapisana u Knjizi – to je Allahu, uistinu, lahko.”* (El-Hadid, 22) *“Njemu ne može ništa, ni koliko trunčica jedna, ni na nebesima ni na Zemlji izmaći, i ne postoji ništa, ni manje ni veće od toga, što nije u jasnoj Knjizi.”* (Sebe, 3)

Abdullah b. Amr, radijallahu anhumu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Uzvišeni Allah zapisao je i odredio sudbinu stvorenja pedeset hiljada godina prije nego što će stvoriti nebesa i Zemlju, a Njegov je Arš bio na vodi.”* (Muslim) Ubada b. Samita, radijallahu anhu, kazuje da je čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: *“Uzvišeni Allah prvo je stvorio pero i rekao mu: ‘Piši!’ Pero je kazalo: ‘A šta da pišem?’ Reka je: ‘Piši sve što će se dogoditi do Sudnjeg dana.’”* (Ebu Davud i Tirmizi)

Uzvišeni Allah spomenuo je znanje i zapisivanje u ajetu: *“Zar ne znaš da je Allahu poznato sve što je na nebu i na Zemlji? To je sve u Knjizi, to je, uistinu, Allahu lahko!”* (El-Hadždž, 70)

3. Vjerovanje u Allahovu izvršnu volju

Ono što Allah hoće da bude, to i bude, a što On ne želi da bude, to neće ni biti. Niko ne može uskratiti ono što On daje i niko ne može dati ono što On uskrati. Niko ne može odbiti Njegovu odredbu i u Njegovoj vlasti ne može biti što On ne želi. Upućuje koga hoće Svojom dobrotom, a u zabludu dovođi koga hoće Svojom pravdom. I niko ne može bilo šta dodati na Njegovu odredbu. Uzvišeni Allah kaže: *“Da je Allah htio, oni se ne bi međusobno poslije njih ubijali, kada su im jasni dokazi već došli, ali oni su se razišli: neki su od njih vjerovali, a neki su poricali. A da je Allah htio, oni se ne bi međusobno ubijali! Ali Allah radi ono što On želi.”* (El-Bekara, 253) *“Onome od vas koji hoće da je na pravom putu, a vi ne možete ništa htjeti ako to Allah, Gospodar svjetova, neće!”* (Et-Takvir, 28–29)

4. Vjerovanje da je sve što postoji Allah stvorio iz ničega

Uzvišeni Allah je Stvoritelj, a sve mimo Njega je stvoreno. Sve što postoji: bića, svojstva, pokreti i osobine, stvoreno je i nastalo. Uzvišeni Allah sve je stvorio iz ničega. Uzvišeni Allah kaže: *“Allah je Stvoritelj svega i On upravlja svim.* (Ez-Zumer, 62) *“Kad Allah stvara i vas i ono što napravite?”* (Es-Saffat, 96)

Djela stvorenja događaju se Allahovim stvaranjem, a zasluge pripadaju stvorenjima. Uzvišeni Allah kaže: *“U njegovu je korist dobro koje učini, a na njegovu štetu zlo koje uradi.”* (El-Bekara, 286)

5. Vjerovanje da nema uvijek povezanosti sa Allahovom voljom i s onim što Allah voli

Uzvišeni Allah ponekad želi da se dogodi ono što ne voli, a nekad voli ono što ne želi da se dogodi, a sve to zbog savršene mudrosti i precizno određenog cilja. Uzvišeni Allah kaže: *“A kad bismo htjeli, svakom čovjeku bismo uputu dali, ali obistinile su se Moje riječi: ‘Napunit ću, zaista, Džehennem džinima i ljudima zajedno!’* (Es-Sedžda, 13) *“Ako vi ne budete vjerovali, pa Allah od vas ne zavisi, ali On nije zadovoljan nevjerovanjem Svojih robova. A ako budete zahvalni, On će time biti zadovoljan.”* (Ez-Zumer, 7)

6. Vjerovanje da nema oprečnosti između šerijata i određenja, sudbine

Uzvišeni Allah kaže: *“Vaš trud je, zaista, različit. A onome koji udjeljuje i bogobožazan je i ono najljepše smatra istinitim, njemu ćemo put dobra olakšati; a onome koji tvrdi i osjeća se neovisnim, i ono najljepše smatra lažnim, njemu ćemo put zla olakšati.”* (El-Lejl, 4–10)

Šerijat je otvorena knjiga, a određena sudbina tajna skrivana. Uzvišeni Allah odredio je sudbinu stvorenja i to je sakrio od njih. Uputio im je naredbe i zabrane, pripremio ih za to i poslao pomoć da bi mogli izvršavati naređeno i kloniti se zabranjenog, i u slučaju da u izvršavanju naredbe budu opravdano spriječeni, tada ih je oslobodio odgovornosti. Shodno tome, niko u sudbini i Allahovoj odredbi ne može tražiti opravdanje za grijeh i nepokornost. Uzvišeni Allah kaže: *“Mnogobošci će govoriti: ‘Da je Allah htio, mi ne bismo druge Njemu ravnim smatrali, a ni preci naši, niti bismo išta zabranjenim učinili.’ Tako su isto oni prije njih poricali, sve dok Našu kaznu nisu iskusili. Reci: ‘Imate li vi kakav dokaz, da nam ga iznesete? Vi se samo za pretpostavkama povodite i vi samo neistinu govorite.’ Reci: ‘Allah ima potpun dokaz, i da On hoće, sve bi vas na Pravi put uputio!’”* (El-En’am, 148–149)

Uzvišeni Allah prvo je za ove njihove tvrdnje rekao da su laž, a zatim ih je kaznio i onda razotkrio neispravnost njihovih tvrdnji. Da su za svoje postupke imali opravdanje u sudbini, Allah ih ne bi kaznio. Oni nisu mogli vidjeti šta im je zapisano pa da govore na temelju znanja i da to bude dokaz za njih, naprotiv, sve su to samo njihova nagađanja i pretpostavke. Tako da je apsolutni dokaz kod Allaha protiv njih.

U pogledu vjerovanja u Allahovo određenje zalutale su dvije sekte:

Kaderije

Oni su pretjerali u pogledu potvrđivanja neovisnosti ljudskih djela. Negirali su da su ljudska djela unaprijed određena. Oni se dijele na dvije grupe:

Ekstremne kaderije. Oni su prvi nastali i to u vrijeme mladih ashaba, radijallahu anhum. Tvrdili su da Allah ne zna šta će se dogoditi prije događanja i negirali Allahovo prethodno znanje, zapisivanje, volju i stvaranje. Odgovor na ove njihove zablude dali su ashabi: Ibn Abbas, Ibn Omer, radijallahu anhum.

Umjerene kaderije. Oni su mutezilije i vjerovali su u Allahovo znanje i zapisivanje, ali su negirali Allahovu volju i stvaranje. Tvrđili su da čovjek sam stvara svoja djela.

Džebrije

Oni su pretjerali u pogledu Allahove volje tako da su potpuno zanemarili čovjekovu volju i mogućnosti. Smatraju da se čovjek kreće pod prinudom kao onaj što se tresе dok drži posudu a ne smije prosipati. Negirali su da Allahova djela imaju mudrost i svrhu. I oni se dijele na dvije skupine:

Ekstremne džebrije. Oni su sufijski fanatici, heretici koji tvrde da mogu prodrijeti u tajne kosmičke istine te po toj osnovi dopuštaju sebi sve. Tvrde da time postupaju po Allahovoj odredbi u koju su pronikli. Jedan od njih rekao je, kako se navodi u djelu *El-Furkanu bejne evlijai Rahman ve evlijai šejtan*, str. 237:

Osvanuo sam i radim sve što želiš.

Sva moja djela su pokornost Tebi.

Umjerene džebrije. Oni su eš'arije i zastupaju teoriju koju nazivaju *kesb* i smatraju da moć roba nema utjecaja na izvođenje djela u pojavnom svijetu.

Objе sekte, i kaderije i džebrije, i njihove teorije pobijene su šerijatom i realnim životom:

Prvo: Onima koji negiraju Allahovu odredbu i njena sva četiri elementa: znanje, zapisivanje, htijenje i stvaranje, odgovaraju sami jasni vjerski tekstovi koji to potvrđuju. Osim toga, stvarnost nam govori da često čovjek često želi uraditi nešto, ali bude spriječen.

Drugo: Ekstremnim džebrijama odgovaraju jasni vjerski tekstovi koji potvrđuju robovima volju, djelo i htijenje. Stvarnost nam govori da svaki čovjek razlikuje postupke koje je uradio svojevorno, a koje pod prisilom.

Vjerski tekstovi su prepuni dokaza o tome da je Allahovo određenje zasnovano na apsolutnoj mudrosti i uzvišenoj svrsishodnosti.

O KUR'ANU

Kur'an je Allahov govor. Uzvišeni Allah kaže: *“Ako te neki od mušrika zamoli za zaštitu, ti ga zaštititi da bi saslušao Allahove riječi, a potom ga otpremi na mjesto pouzdano za njega. To je zato što su oni narod koji ne zna.”* (Et-Tevba, 6)

Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obraćajući se arapskim plemenima, rekao: *“Ima li neko da me primi u svoje pleme jer su mi Kurejšije zabranili da dostavim govor svoga Gospodara?”* (Ahmed, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai, *Sunenul-kubra*, i Ibn Madža)

Kur'an je Allahov govor u svakom pogledu, dakle i po izrazu i po značenju. Nije sličan ljudskom govoru. Spušten je i nije stvoren. Allah ga je izgovorio, objavio Džibrilu, alejhis-selam, a on ga je postupno spustio na srce Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, koji ga je učio ljudima. Uzvišeni Allah kaže: *“I kao Kur'an, sve dio po dio ga objavljujemo da bi ga ti ljudima malo-pomalo kazivao, i prema potrebi ga objavljujemo.”* (El-Isra, 106)

Kur'an ostaje Allahov govor i onda kada ga ljudi uče, pišu u Musafu ili uče napamet. Govor se pripisuje onome ko ga je izgovorio prvi, a ne onome ko ga je prenio i dostavio. Učenje nije ono što je proučeno, pisanje nije isto što i napisano, učenje napamet nije isto što i naučeno. Isto je i sa ostalim postupcima. Radnja je radnja učača, pisca ili učača napamet, a govor je govor Stvoritelja. Uzvišeni Allah kaže: *“Reci: ‘Od Gospodara tvoga spušta ga Džibril, Ruhul-Kudus, s istinom, da još više učvrsti vjernike, i da bude uputa i radosna vijest svim muslimanima.’ Mi dobro znamo da oni govore: ‘Poučava ga jedan čovjek! Jezik onoga zbog koga oni krivo govore jezik je tuđina, a ovaj Kur'an na jasnom je arapskom jeziku.’”* (En-Nahl, 102–103)

Uzvišeni Allah proglasio je nevjernikom onoga ko kaže da je Kur'an ljudski govor i zaprijetio mu Džehennemom: *“Pržit ću ga u Vatri.”* (El-Muddessir, 26)

U pogledu ovog pitanja zalutale su dvije grupacije:

Džehmije i mutezilije

Oni su negirali Allahova svojstva i Allahov govor. Tvrde da je pripisivanje govora Allahu kao da pripisujemo Allahu nešto stvoreno, kao da kažemo Allahov rob, Allahova kuća, Allahova deva. Također smatraju da svojstvo nije povezano sa opisanim.

Ovoj skupini odgovara se na sljedeći način: Ono što dovodimo u vezu s Allahom može biti zasebna odvojena struktura i tada je to pripisivanje stvorenja Stvoritelju. Međutim, ako je doveden u vezu pojam koji nije moguće zamisliti samostalno u pojavnom svijetu, poput života, sluha, vida, znanja, govora, tada je to povezivanje svojstva sa onim ko je njime opisan. Naravno, pored toga, njihova teorija oprečna je Kur'anu, sunnetu i jedinstvenom stavu učenjaka.

Sifatijje: kullabijje, eš'arije i maturidijje

Oni su potvrdili Allahov govor kao praiskonski pojam koji postoji u Allahovom Biću, ali slova i glasovi su stvoreni da bi prenijeli ili oponašali taj pojam koji postoji u Allahovom Biću, koji se ne obnavlja niti ima veze sa Allahovom voljom. Ograničili su Allahov govor na značenja, bez slova i glasova, a ono što su čuli Adem i Hava u Džennetu, što je kod stabla čuo Musa, alejhis-selam, stvoreno je, a ne Allahov stvarni govor.

Ovoj skupini odgovaramo na sljedeći način: Govor se ne naziva govorom ako nema glasa i slova. Unutrašnji govor ne naziva se govorom. Osim toga, njihov stav kosi se sa Kur'anom, sunnetom i jedinstvenim stavom učenjaka.

VIĐENJE UZVIŠENOG ALLAHA NA AHIRETU

Vjerovanje u Allaha i Sudnji dan podrazumijeva i vjerovanje da će vjernici vidjeti svoga Gospodara na Sudnjem danu svojim očima, bez mogućnosti obuhvatanja Uzvišenog Allaha pogledom.

Potvrđeno je da će vjernici vidjeti Allaha dvaput: prvi put na Sudnjem danu, tokom odvijanja događaja Sudnjeg dana, prilikom polaganja računa, a drugi put u Džennetu. Uzvišeni Allah kaže: *“Neka će lica blistava biti. U svoga će Gospodara gledati”* (ElKijama, 22–23); *“Na divanima će sjediti i gledati”* (ElMutaffifin, 23); *“Oni koji su radili dobro, dobit će dobro i još više”* (Junus, 26). U hadisu koji je od Suhejba, radijallahu anhu, zabilježio Muslim, navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, riječi “još više” protumačio kao viđenje Allahovog lica.

Džerir, radijallahu anhu, u hadisu koji bilježe imami Buhari i Muslim, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom pogledao je u pun Mjesec i rekao: *“Uistinu ćete očima vidjeti svoga Gospodara baš kao što sada vidite ovaj Mjesec, i ništa vam neće ometati viđenje.”*

Sekte koje negiraju viđenje Uzvišenog Allaha su:

Džehmije i mutezilije i njihovi istomišljenici rafidije i ibadije

Ove skupine negirale su viđenje Allaha i pokušali su da to dokažu ajetom u kojem je Musau, alejhis-selam, rečeno: *“Nećeš me vidjeti”* (El-A'raf, 143), i ajetom: *“Do njega pogledi ne mogu doprijeti”* (El-En'am, 103).

Na zablude ovih sekti može se dati sljedeći odgovor:

Riječi: *“nećeš me vidjeti”*, koje se navode u ajetu, znače da Musa, koji je od Allaha tražio da Ga vidi, neće vidjeti Allaha na dunjaluku, a ne znači da Ga nikad neće vidjeti. A drugi ajet znači da Allaha nije moguće pogledom obuhvatiti, a ne znači da Ga nije moguće vidjeti. Jer, moguće je nešto vidjeti bez obuhvatanja pogledom, kao što vidimo Sunce, Mjesec ili brdo.

Vjerski tekstovi koji potvrđuju viđenje Uzvišenog Allaha su mutevatir – toliko brojni da obavezuju na vjeroanaje i potvrdu izrečenog u njima.

Sufije i novotari skloni izmišljotinama

Oni su pretjerali u potvrđivanju viđenja Allaha do te mjere da smatraju da je to moguće i na dunjaluku za njihove evlije. S tim u vezi prenijeli su i izmišljene hadise. U hadisu koji od Ubade, radijallahu anhu, bilježe Ahmed, Nesai, *Sunenul-kubra*, i Adžurri, *Eš-Šeria*, i koji od Ebu Umame, radijallahu anhu, bilježi Ibn Madža navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Znajte, nećete vidjeti svoga Gospodara prije smrti.”*

SUŠTINA IMANA

Prvo: Iman se sastoji od riječi i djela: govora srca i jezika i djela srca, jezika i udova. Govor srca podrazumijeva ubjeđenje, vjerovanje i prihvatanje. Govor jezika podrazumijeva i javno izgovaranje kelimei-šehadeta. Djela srca su: namjere, ljubav, stah, nada i oslanjanje na Allaha. Djela jezika: zikr, dova, učenje Kur'ana. Djela udova: svi tjelesni ibadeti.

Uzvišeni Allah kaže: *“Pravi su vjernici samo oni čija se srca strahom ispune kad se Allah spomene, a kad im se ajeti Njegove uče, vjerovanje im povećaju i samo se na Gospodara svoga oslanjaju, oni koji namaz obavljaju i dio od onoga što im Mi dajemo udjeljuju. Oni su, zbilja, pravi vjernici – njih kod Gospodara njihova čekaju počasti, i oprost, i opskrba plemenita.”* (El-Enfal, 2–4) *“Pravi su vjernici samo oni koji u Allaha i Poslanika Njegova vjeruju i poslije više ne sumnjaju i bore se na Allahovu putu imecima svojim i životima svojim. Oni su iskreni.”* (El-Hudžurat, 15)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Iman se sastoji od sedamdeset i nekoliko ili šezdeset i nekoliko ogranaka. Njegov najbolji i najvredniji dio jesu riječi la ilahe illallah – nema boga osim Allaha, njegov najniži dio jeste s puta ukloniti ono što smeta, a i stid je dio imana.”* (Buhari i Muslim, A ovo je Muslimova verzija)

Iman – vjerovanje podrazumijeva i riječi i djela. Ukoliko izostane potvrda imana riječima i djelima, to znači da je izostalo i srčano ubjeđenje.

Drugo: Kada se iman spominje zasebno, onda je sinonim za islam jer oboje odvojeno označavaju cijelu vjeru. Međutim, kad se spomenu zajedno, onda iman označava unutrašnja ubjeđenja, a islam vanjska djela. U skladu s tim kažemo da je svaki vjernik musliman, a ne mora biti svaki musliman

vjernik. Uzvišeni Allah kaže: “*Neki beduini govore: ‘Mi vjerujemo!’ Reci: ‘Vi ne vjerujete’, ali recite: ‘Islam smo primili!’ – a iman još nije ušao u vaša srca. A ako Allahu i Njegovom Poslaniku budete pokorni, On vam nimalo neće umanjiti nagradu za djela vaša. Allah, uistinu, prašta i milostiv je.*” (El-Hudžurat, 14)

Treće: Iman se povećava i smanjuje. Povećava se stjecanjem znanja o Allahu, razmišljanjem o kosmičkim i kur’anskim znamenjima i dokazima o postojanju Allaha, dobrim djelima i čuvanjem od grijeha, a smanjuje se neznanjem o Allahu, nemaru prema kosmičkim i kur’anskim dokazima o postojanju Allaha, nepokornostima i grijesima. Uzvišeni Allah kaže: “*A kad im se riječi Njegove kazuju, vjerovanje im učvršćuju.*” (El-Enfal, 2–4) “**Što se tiče vjernika, njima je učvrstila vjerovanje, i oni se raduju.**” (Et-Tevba, 124) “*On uliva smirenost u srca vjernika da bi još više učvrstili vjerovanje koje imaju.*” (El-Feth, 4)

Četvrto: Iman ima različite stepene. Neki dijelovi vredniji su od drugih, kao što je i rečeno u prethodno navedenom hadisu: “*Iman se sastoji od sedamdeset i nekoliko ili šezdeset i nekoliko ogranaka. Njegov najbolji i najvredniji dio jesu riječi la ilahe illallah – nema boga osim Allaha, njegov najniži dio jeste s puta ukloniti ono što smeta, a i stid je dio imana.*” (Buhari i Muslim).

Peto: Sljedbenici imana različito se vrednuju. Neki imaju potpuniji iman od drugih. Uzvišeni Allah kaže: “*Mi ćemo učiniti da Knjigu poslije naslijede oni Naši robovi koje Mi izaberemo; bit će onih koji će prema sebi nasilje učiniti, bit će onih umjerenih, bit će i onih koji će, Allahovom voljom, svojim dobrim djelima druge nadmašiti – za to će veliku blagodat dobiti.*” (Fatir, 32) Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sell-em, rekao: “*Vjernici najpotpunijeg imana jesu oni najljepšeg ponašanja.*” (Ahmed, Ebu Davud i Tirmizi) .

Oni koji izgovore kelimei-šehadet, vjerujući u značenje tih riječi i izvršavajući obaveze koje proizlaze iz verbalnog potvrđivanja šehadeta, nalaze se na osnovnom stepenu imana. Oni koji uz to izvrše farzove i ostave harama, nalaze se na stepenu obaveznog imana. A oni koji izvrše farzove i mustehabe i ostave harama i mekruhe, oni imaju potpuni iman.

Šesto: Ako čovjek kaže da je “vjernik, ako Bog da”, takva izjava posmatra se sa tri aspekta:

- Ako te riječi izgovori sa sumnjom u osnove imana, to je zabranjeno i, štaviše, predstavlja nevjerstvo, jer je iman čvrsto ubjeđenje.
- Ako te riječi izgovori strahujući od samohvaljenja i smatranja sebe potpunim vjernikom, tada je obavezan to reći.
- Ako te riječi izgovori zbog bereketa koji se dobiva spominjanjem Allahove volje, tada je dozvoljeno.

Sedmo: Iman ne nestaje samim činjenjem velikih grijeha, već ga griješi umanjuju, ali osnova imana ostaje. Počinilac velikih grijeha je vjernik umanjenog imana. Vjernik je zbog svog imana, a veliki grešnik zbog svog grijeha. Nije otpadnik od milleta zbog toga, neće vječno biti u Vatri zbog toga, već je u Allahovoj volji: ako bude htio, Allah će mu oprostiti zbog Svoje dobrote i milosti, a ako bude htio, kaznit će ga srazmjerno grijehu koji je počinio, a onda će ga uvesti u Džennet i izvesti iz Vatre šefatom ili Svojom neograničenom milošću. Uzvišeni Allah kaže: ***“Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostit će manje grijeha od toga, kome On hoće. a onaj ko drugog smatra Allahu ravnim čini, izmišljajući laž, grijeh veliki.”*** (En-Nisa, 48)

Ebu Seid el- Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ***“Kada stanovnici Dženneta uđu u Džennet i stanovnici Džehennema uđu u Džehennem, Uzvišeni Allah reći će: ‘Izvedite iz Vatre sve koji su imali imana koliko zrno gorušice.’ Bit će izvedeni potpuno ugljenisani i bit će bačeni u rijeku života.”*** (Buhari) Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ***“Izaći će iz Vatre svi koji su rekli la ilahe illallah i koji su u srcu imali dobra koliko zrno pšenice. Izaći će iz Vatre svi koji su rekli la ilahe illallah i koji su u srcu imali dobra koliko zrno ječma. Izaći će iz Vatre svi koji su rekli la ilahe illallah i koji su u srcu imali dobra koliko veličina mrava.”*** Hadis je zabilježio imam Buhari. U drugoj verziji hadisa umjesto riječi “dobra” navodi se riječ “iman”.

U vezi s ovim pitanjima zalutale su dvije skupine:

Vaidijje

Oni tvrde da se svaka prijetnja mora ispuniti i negiraju šefat za vjernike počinitelje velikih grijeha.

Oni se dijele na dvije podskupine: Haridžije, koji tvrde da vjernik velikim grijehom poništava svoj iman i postaje nevjernik. Oni smatraju da je počinilac velikog grijeha nevjernik na dunjaluku i vječni stanovnik Džehennema na ahiretu. I Mutezilije, koji tvrde da je počinitelj velikog grijeha poništio svoj iman, ali nije postao nevjerenik, tako da se on na dunjaluku nalazi između ta dva stepena, ni vjernik ni nevjernik, a na ahiretu je vječni stanovnik Džehennema.

Ovim sektama može se dati sljedeći odgovor:

Uzvišeni Allah potvrdio je iman i imansko bratstvo počiniteljima velikih grijeha na dunjaluku. Uzvišeni Allah kaže: *“O vjernici! Propisuje vam se odmazda za ubijene: slobodan – za slobodna, i rob – za roba, i žena za ženu. A onaj kome rod ubijenog oprost, neka oni velikodušno postupe, a neka im on dobročinstvom uzvrati...”* (El-Bekara, 178) *“Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih; a ako jedna od njih ipak učini nasilje drugoj, onda se borite protiv one koja je učinila nasilje sve dok se Allahovim propisima ne prikloni, onda ih po pravdi izmirite i budite pravični; Allah, zaista, voli pravične. Vjernici su samo braća, zato pomirite vaša dva brata i bojte se Allaha da bi vam milost bila darovana.”* (El-Hudžurat, 9–10) U ovim ajetima Uzvišeni Allah za obje sukobljene skupine vjernika rekao je da su vjernici i potvrdio imansko bratstvo između njih.

Uzvišeni Allah će oprostiti grijeha manje od širka kome hoće i izvest će iz Vatre sve koji u srcu budu imali imana manje od truna. Hadisi o šefatu su mutevatir.

Murdžije

Oni izdvajaju djela iz pojma imana. Ova skupina dobra djela ne smatra dijelom imana, niti dijelom definicije i suštine imana. A kada je u pitanju definicija imana, podijelili su se u nekoliko grupa:

Džehmijje

Oni smatraju da iman podrazumijeva vjerovanje ili spoznaju istine srcem i da grijesi ne utječu na iman kao što dobra djela nemaju funkciju uz nevjerovanje.

Kerramijje

Oni smatraju da se iman potvrđuje samo izgovaranjem kelimei-šehadeta.

Murdžije

Murdžije smatraju da se vjerovanje nalazi u srcu i potvrđuje izgovaranjem kelime-i-šehadeta. Smatraju da djela nisu dio imana i da ne ulaze u njegovu definiciju. Oni smatraju da u su djela plod imana.

Murdžijama možemo dati sljedeći odgovor:

Prvo: Uzvišeni Allah nazvao je djela imanom u ajetu koji govori o onima koji su klanjali dok je okretanje u namazu bilo propisano u pravcu Bejtul-makdisu i koji su umrli prije promjene kible. Uzvišeni Allah kaže: “*Allah neće poništiti iman vaš...*” (El-Bakara, 143), to jest, Allah neće poništiti namaz koji ste klanjali okrenuti prema Bejtul-makdisu.

Drugo: Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, negirao je potpuni iman osobi koja je počinila veliki grijeh. Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Bludnik prestaje biti potpuni vjernik u trenutku kada čini blud, i kradljivac prestaje biti potpuni vjernik u trenutku kada krade i onaj ko konzumira alkohol prestaje biti potpuni vjernik u trenutku dok to čini. I nije potpuni vjernik, onaj koji ruši vrijednosti i uzore u koje ljudi gledaju, dok to čini.*” (Buhari i Muslim).

Razlog zbog kojeg su obje skupine, vaidijje i murdžije, otišle u zabludu jeste taj što smatraju da je iman jedna nedjeljiva cjelina ili postoji kao cjelina ili ne može postojati. Murdžije smatraju da iman podrazumijeva izgovaranje jezikom, vjerovanje srcem ili izgovaranje jezikom uz vjerovanje srcem, što predstavlja odlazak u jednu krajnost. Vaidijje negiraju iman i zbog najmanjeg velikog grijeha, što predstavlja odlazak u drugu krajnost. Polazište na kojem obje skupine temelje svoje mišljenje potpuno je isto, a rezultati razmišljanja su suprotni.

HALIFAT I ZAJEDNICA

Muslimani su jedan ummet i ne mogu dobro funkcionirati i ispuniti svoju misiju ako ne ispune nekoliko uvjeta:

Prvo: Obaveza davanja prisege

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ko umre bez prisege, umro je džahilijetskom smrću.”* (Muslim) .

Drugo: Iskazivanje pokornosti vladarima u svemu što je dobro

Hadž, džuma i bajram-namazi obavljaju se sa vladarima, bez obzira na to da li vladari bili dobri ili loši.

Dužnost je imati iskren odnos prema njima i sve nesuglasice rješavati u skladu sa smjernicama Kur’ana i sunneta. Uzvišeni Allah kaže: *“O vi koji vjerujete, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i nadležnim između vas! A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i drugi svijet! To je bolje i posljedice su ljepše!”* (En-Nisa, 59) Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Musliman je dužan pokoravati se i slušati i kad mu je drago i kad nije, osim ako mu bude naređeno da uradi grijeh. Ako mu bude naređeno da uradi grijeh, tada neće slušati i neće se pokoriti.”* (Buhari i Muslim) Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ko otkáže poslušnost, srest će Allaha na Sudnjem danu bez dokaza u svoju korist.”* (Muslim)

Treće: Zabrana dizanja pobune protiv vladara i pokušaja otimanja vlasti

Zabranjeno je dizati pobunu protiv vladara, makar oni bili i nepravdni, sve dok ne počine jasno nevjerstvo za koje postoji nedvosmisleno jasan dokaz od Allaha. Ubada b. Samit, radijallahu anhu, kazuje: *“Pozvao nas je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pa smo dali prisegu. Tada nam je, između ostalog, rekao da dajemo prisegu na poslušnost i pokornost kad nam je drago i kad nije, i kad nam je lahko i kad nije, i kad drugi uzimaju što im ne pripada. I rekao nam je da se ne borimo za vlast protiv onih koji je imaju osim kada vidimo jasno nevjerstvo za koje imamo jasan i nedvosmislen dokaz od Allaha”.* (Buhari i Muslim) Ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Poslije mene će doći vrijeme*

kada ćete *doživjeti da drugi uzimaju što vama pripada* i kada će se pojaviti mnogo toga što nećete podnositi.” Prisutni upitaše: “Allahov Poslaniče, šta naređuješ onome koji dočeka to vrijeme?”, a on odgovori: “Izvršavajte svoje obaveze i molite Allaha za svoja prava.” (Buhari i Muslim)

Nije dozvoljeno dizanje pobune protiv vladara prije nego što se ispune sljedeći uvjeti:

Prvi uvjet: Postojanje nevjerstva koje se može uočiti razumom ili vidjeti pogledom, na osnovu hadisa: “*osim ako vidite...*”. Nije dozvoljeno oslanjati se na glasine i rekla-kazala.

Drugi uvjet: Da vladar počini djelo kufra, a ne nepravdu ili veliki grijeh.

Treći uvjet: Da počinjenje kufra bude jasno i nedvosmisleno, to jest javno obznanjeno. Nije dozvoljeno dizati pobunu zbog skrivenog kufra.

Četvrti uvjet: Postojanje jasnog nedvosmislenog dokaza da je to djelo kufra, o čemu se govori u hadisu: “*da imate jasan dokaz o tome od Allaha.*” Nije dozvoljeno dizati pobunu zbog nečega što nije potpuno jasno ili postoji razilaženje.

Peti uvjet: Mogućnost izvršenja pobune. Nije dozvoljeno dizati pobunu bez dovoljno snage, čak i ako se ispune prethodni uvjeti jer bi to moglo odvesti do nestanka vjere i uništenja vjernika. Uzvišeni Allah kaže: „Zar ne vidiš one kojima je rečeno: ‘Dalje od boja, veće molitvu obavljajte i milostinju dajte!’ A kada im bi propisana borba, odjednom se neki od njih pobojaše ljudi kao što se Allaha boje, ili još više...” (En-Nisa, 77) Naređeno im je da se suzdrže od borbe dok su bili slabi, a borba im je naređena kad su postali snažni.

O ASHABIMA

Ashabom se smatra svaki onaj ko se sreo s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kao vjernik i umro kao takav.

Ashabi su najbolji ljudi nakon vjerovjesnika i najbolja generacija ovog ummeta. Ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Najbolji ljudi su moja generacija...”* (Buhari i Muslim) Imran b. Husajn, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Najbolji dio moga ummeta jest moja generacija...”* (Buhari i Muslim)

Svi oni se smatraju pouzdanim jer ih je Uzvišeni Allah izabrao za drugove Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Allah je pohvalio ashabe, zadovoljan je njima, oprostio im je, opisao ih najčasnijim epitetima, i obećao im najbolju nagradu. Uzvišeni Allah kaže: *“Muhammed je Allahov poslanik, a njegovi su sljedbenici strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom; vidiš ih kako rukū i sedždu čine, želeći od Allaha obilje i zadovoljstvo – na licima su im znaci, tragovi od padanja licem na tlo. Tako su opisani u Tevratu. A u Indžilu: oni su kao biljka kad izdanak svoj izbaci pa ga onda učvrsti, i on ojača, i ispravi se na svojoj stabljici izazivajući divljenje sijača – da bi On s vjernicima najedio nevjernike. A onima koji vjeruju i dobra djela čine Allah obećava oprost i nagradu veliku.”* (El-Feth, 29)

Uprkos tome, ashabi se različito odlikuju i na općem i na pojedinačnom planu. Na općem planu, ashabi se odlikuju se po sljedećem:

Prvo: Muhadžiri su bolji od ensarija

Muhadžiri su učinili hidžru i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pružili pomoć i Uzvišeni ih je spomenuo prve u ajetu: *“I siromašnim muhadžirima koji su iz rodnog kraja svoga protjerani i imovine svoje lišeni, koji žele od Allaha dobro i zadovoljstvo steći, i Allahu i Poslaniku Njegovu pomažu, to su, zaista, iskreni ljudi. I oni koji su prije njih Medinu nastanili i iman prihvatili; oni vole one koji im doseljavaju, i u grudima svojim nikakvu zavist, zato što im se daje, ne osjećaju, i više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno. A oni koji se ušćuvaju lahkosti i tvrdičluka, oni će sigurno uspjati.”* (El-Hašr, 8–9) *“Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima*

i ensarijama, i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći. A i oni su zadovoljni Njime. Za njih je On pripremio džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, i oni će vječno i zauvijek u njima boraviti. To je veliki uspjeh.” (Et-Tvba, 100) *“Allah je oprostio Vjerovjesniku, i muhadžirima i ensarijama, koji su ga u teškom času slijedili, u vrijeme kada se srca nekih od njih zamalo nisu pokolebala: On je poslije i njima oprostio, jer je On prema njima blag i milostiv.”* (Et-Tevba, 117)

Drugo: Oni koji su se borili i imetke trošili prije Hudejbije bolji su od onih koji su se borili i imetke trošili poslije Hudejbije

Uzvišeni Allah kaže: *Nisu jednaki oni među vama koji su davali priloge prije pobjede i lično se borili – oni su na višem stupnju od onih koji su poslije davali priloge i lično se borili, a Allah svima obećava nagradu najljepšu; Allah dobro zna ono što radite.”* (El-Hadid, 10)

Treće: Učesnici Bedra

Alija, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Omeru, radijallahu anhu, u vezi sa Hatimom b. Beltom, radijallahu anhu: *“On je učesnik Bedra. Otkud znaš da Allah nije pogledao učesnike Bedra i rekao: ‘Radite šta hoćete, sve ću vam oprostiti?’”* (Buhari i Muslim)

Četvrto: Učesnici prisega Ridvan

Uzvišeni Allah kaže: *“Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli. On je znao šta je u srcima njihovim, pa je spustio smiraj na njih, i nagradit će ih skorom pobjedom.”* (El-Feth, 18) Ummu Mubeššir, radijallahu anha, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ako Bog da, u Vatru, neće ući niko ko je dao prisegu pod stablom.”* (Muslim)

Što se tiče vrijednosti pojedinih ashaba, najodabraniji od njih jesu:

Prvo: Četverica pravednih halifa

Najbolji ljudi u ovom ummetu, nakon Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jesu Ebu Bekr, a zatim Omer, radijallahu anhuma, i to je konsenzus ehli-sunneta i džemata. Imam Ahmed sa vjerodostojnim lancem prenosilaca, koji je Albani ocijenio vjerodostojnim, bilježi mutevatir predaju prenesenu od Alije, radijallahu anhu, sa preko osamdeset lanaca prenosilaca, u kojoj se navodi da je Alija na minberu u Kufi rekao: *“Najbolji pripadnici ovog um-*

meta, nakon Poslanika, jesu Ebu Bekr pa Omer.” Alija, radijallahu anhu, ovo ne bi tako kategorično izjavio da nije posjedovao znanje o tome.

Nakon, Ebu bekra i Omera, slijedi Osman, radijallahu anhu. Imam Buhari bilježi od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je rekao: *“U vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, razgovarali smo o tome ko je bolji, pa smo govorili da je to Ebu Bekr, pa Omer, a onda Osman, radijallahu anhum.”* U drugoj verziji navodi se da je rekao: *“To bi doprlo do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ne bi proturječio.”* (Ibn Ebu Asim) Sufjan es-Sevri rekao je: *“Ko Aliji da prednost nad Ebu Bekrom i Omerom, taj je omolovažio stav muhadžira i ensarija.”* Predanje su zabilježili Ibn Mein u svom djelu *Et-Tarih*, br. 885, od Ibn Muharriza, Hallal u svom djelu *Es-Sunna*, br. 528, i Hatib el-Bagdadi u svome djelu *Tarihu Bagdad*, 5/50, od Sufjana es-Sevrija, koji je rekao: *“Ko Aliji da prednost nad Osmanom, takav je omalovažio dvanaest hiljada ashaba s kojima je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio zadovoljan do smrti, a svi su oni dali prisegu Osmanu.”* Razlog za to jeste što su mu dali prednost kao halifi. Po odlikama, Osmana slijedi Alija b. Ebu Talib, radijallahu anhu. Dakle, na poziciju halife, prema redoslijedu, dolazili su shodno svojim vrijednostima i odlikama.

Peto: Oni koji su još za života obradovani Džennetom

Oni su četverica prvih halifa, Abdurrahman b. Avf, Sa'd b. Ebu Vekkas, Talha b. Ubejdullah, Zubejr b. Avvam, Ebu Ubejda Amir b. Džerrah i Seid b. Zejd, radijallahu anhum. Još dok su bili živi, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posvjedočio je da su džennetlije. (Ahmed, Tirmizi, Nesai, *Sunenulkubra*, i Ebu Davud. Hadis je vjerodostojan.)

Postoje hadisi u kojima su za života Džennetom obradovani i drugi ashabi: Bilal, Sabit b. Kajs, Abdullah b. Selam, radijallahu anhum. Hadis o Bilalu zabilježili su imami Buhari i Muslim od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, hadis o Sabitu b. Kajsu zabilježili su imami Buhari i Muslim od Enesa, radijallahu anhu, a hadis o Abdullahu b. Selam zbilježili su imami Buhari i Muslim od Sa'da b. Ebu Vekkasa, radijallahu anhu.

Šesto: Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, porodica

U Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, porodicu ubraja se onih pet porodica kojima je zabranjeno uzimati zekat i sadaku: Džaferova porodica, Akilova porodica, Abbasova porodica i Benu Haris b. Abdulmuttalib. Vasi-

la b. Eska, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Uzvišeni Allah izabrao je Kinana između Ismailove djece, od Kinana je izabrao Kurejšije , od Kurejšija je izabrao Benu Hašim , a od Benu Hašima izabrao je mene.”* (Muslim) Zejd b. Erkam, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Allahom vas opominjem u pogledu svoje porodice! Allahom vas opominjem u pogledu svoje porodice!”* (Muslim) Enes, radijallahu anhu, prenosi da se Abbas b. Abdulmuttalib požalio da neke Kurejšije nisu dobre prema Benu Hašimijama, na što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Tako mi Allaha, iman neće ući u srce čovjeka sve dok vas ne bude volio radi Allaha i što ste moja rodbina.”* (Ahmed)

U Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, porodicu spadaju i njegove časne i čestite supruge, radijallahu anhunne. Uzvišeni Allah kaže: *“Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijeha odstrani, i da vas potpuno očisti.”* (El-Ahzab, 33)

Uzvišeni Allah odabrao ih je da budu Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge na dunjaluku i ahiretu i nazvao ih majkama svih vjernika. Najodabranije među Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, suprugama su Hatidža i Aiša, radijallahu anhuma. Druge Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge bile su: Sevda bint Zema, Hafsa bint Omer, Ummu Selema, Ummu Habiba bint Ebu Sufjan, Safijja bint Huzejj, Zejneb bint Džahš, Džuvejrija, Mejmuna, Zejneb bint Huzejma, radijallahu anhunne.

Naše dužnosti prema ashabima, bez obzira na njihov status i odlike, jesu sljedeće:

Prvo: Sve ashabe treba da volimo, kad ih spomenemo, treba da kažemo “Allah neka je zadovoljan njima”, da tražimo oprost za njih, da o njima samo lijepo govorimo kao o pojedincima i kao o zajednici. Uzvišeni Allah kaže: *“A vjernici i vjernice su prijatelji jedni drugima...”* (Et-Tevba, 71) *“Oni koji poslije njih dolaze – govore: ‘Gospodaru naš, oprostí nama o braći našoj koja su nas u vjeri pretekla...’”* (El-Hašr, 10) Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Znak imana je ljubav prema ensarijama, a znak licemjerstva je mržnja prema ensarijama.”* (Buhari) Alija, radijallahu anhu, rekao je: *“Tako Mi onoga koji daje da zrno klija i stvara stvorenja, Poslanik koji nije znao ni da čita ni da piše rekao je za mene da me voli samo vjernik, a da me ne voli samo licemjer.”* (Muslim)

Drugo: Svaki vjernik treba da ima čisto srce od zlobe i sumnjičenja prema ashabima i da čuva svoj jezik od ružnog govora o njima i proklinjanja. Uzvišeni Allah kaže: *“I ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima; Gospodaru naš, Ti si, zaista, dobar i milostiv!”* (El-Hašr, 10) Ebu Seid, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Nemojte govoriti ružno o mojim ashabima, jer kada bi neko od vas kao sadaku podijelio zlata koliko je brdo Uhud, to ne bi bilo jednako jednoj pregršti niti njenoj polovini bilo čega što bi udijelio neko od njih.”* (Buhari i Muslim)

Treće: Kada su u pitanju nesuglasice i sukobi koji su se dogodili između ashaba, tada se treba suzdržati od komantara i treba imati lijepo mišljenje o njima, treba iznalaziti opravdanje za njih jer su bili mudžtehidi: oni koji su od njih bili u pravu, imat će dvije nagrade, a oni koji su pogriješili, imat će samo jednu nagradu. Oni imaju toliko dobrih djela i odlika, da je dovoljno da im iskupi grijeha ako je bilo grijeha s njihove strane.

Četvrto: Odričemo se puta rafidija koji pretjeruju u pogledu Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, porodice i mrze i proklinju većinu ashaba. Također se odričemo puta nasibija koji ne priznaju pravo i uznemiravaju Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, porodicu.

O EVLIJAMA

Svi vjernici su Allahove evlije. Uzvišeni Allah kaže: *“Allah je zaštitnik vjernika.”* (El-Bekara, 257) Najodabraniji ljudi jesu oni koji su najbogobojazniji. Uzvišeni Allah kaže: *“Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji...”* (El-Hudžurat, 13) Onaj ko je bogobojazan, on je i evlija. Evlijom se smatra onaj ko je pokoran Allahu i ko Mu iskazuje svoju ljubav, a Allah je zaštitnik vjernika i On voli one koji su pokorni i obasiva ih svakim dobrom.

Evlija je svaki bogobojazni vjernik. Uzvišeni Allah kaže: *“I neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju Allahovi šticenici, oni koji budu vjerovali i koji se budu Allaha bojali.”* (Junus, 62–63) Stepen evlije uvjetovan je stepenom imana i bogobojaznosti, i nema nikakve veze sa porijeklom i ličnom promocijom. Uzvišeni Allah kaže: *“Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji. Allah sve dobro zna.”* (El-Hudžurat, 13)

Kerameti

Kerameti su neuobičajeni događaji koje Allah daje evlijama kao vid počasti i kao vid potvrde da je poslanik kojeg slijede poslan sa Istinom od Gospodara.

Kerameti se dijele na dvije vrste: u znanju, otkrovenju, pronicljivosti i nadahnuću i u neuobičajenim moćima i promjenama.

Kerameti su postojali u ranijim narodima, u prvim generacijama ovog ummeta i postojat će do Sudnjeg dana.

GLAVNI IZVORI UTEMELJENOSTI I DOKAZIVANJA U VJEROVANJU

O glavnim izvorima

Glavni izvori iz kojih crpimo vjerovanje, propise i ahlak jesu Kur'an, vjerodostojni sunnet i potvrđeni konsenzus. Ovim izvorima nije dozvoljeno proturječiti bilo kakvim mišljenjima, analogijom, osjećajem, otkrovenjem ili stavom bilo koga.

Način razumijevanja Kur'ana i sunneta

Jedini ispravan način razumijevanja Kur'ana i sunneta jest put prvih muhadžira i ensarija i onih koji su ih slijedili u dobru te izbjegavanje novotarskih načina razumijevanja koji dolaze od skolastičkih sekti i sufija. Uzvišeni Allah kaže: **“Onoga ko se suprotstavi Poslaniku, a poznat mu je pravi put, i koji pođe putem koji nije put vjernika, pustit ćemo da čini šta hoće, i bacit ćemo ga u Džehennem, a užasno je on boravište!”** (El-Nisa, 115)

Zdrav razum

Zdrav razum je onaj razum koji je sačuvan od sumnji i strasti, razum koji se ne kosi sa ispravnom vjerskom tradicijom, razum koji je sačuvan od bolesnih natruha.

U vjerskim tekstovima možemo naći nešto što zapanjuje razum, ali nikako ne možemo naći nešto što je nemoguće u zdravom razumu. Kome se učini da postoji sukob između razuma i ispravnog vjerskog teksta, taj ima problem sa razumom i u tom slučaju dužan je dati prednost vjerskom tekstu nad razumom.

Novotarija

Novotarijom se smatra svaka novina koja se uvede u vjeru. Aiša, radijallahu anha, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Ko u vjeru uvede nešto novo, to mu se odbija.”** (Buhari i Muslim) U verziji koju bilježi imam Muslim i koju kao mualllek predaju bilježi Buhari, kaže se: **“Ko uradi djelo koje nije propisano vjerom, neće mu biti primljeno.”**

Novotarije se dijele na nekoliko vrsta:

Prva: akaidске, u vjerovanju: šiizam, haridžizam, kaderizam, murdžizam...

Druga: ibadetske, u postupcima: asketizam, razni tarikati...

Treća: neosnovane: mevlud, izmišljeni zikrovi...

Četvrta: dodane, to jest, one koje se dodaju na već postojeće ibadete u vidu razloga činjenja ibadeta, vrste ibadeta, količine ibadeta, oblika ibadeta, vremena i mjesta ibadeta...

Peta: teška novotarija, u koji spadaju svi oblici širka.

Šesta: blaga novotarija, u koju spadaju zajednički zikrovi...

Sedma: novotarije koje izvode iz vjere, kao što je potpuno negiranje Allahovih svojstava...

Osma: novotarije koje su grijeh, kao što je slušanje onoga što je vjerom zabranjeno...

ŠTA ISLAMSKO VJEROVANJE ČINI POTPUNIM

Prvo: Preporuka da se čini dobro i čuva od zla

Uzvišeni Allah kaže: *“I neka među vama bude onih koji će na dobro pozivati i tražiti da se čini dobro, a od zla odvrćati, oni će šta žele postići.”* (Alu Imran, 104) Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, kazuje da je čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao: *“Ko od vas vidi loše djelo, neka ga promijeni rukom, ako ne može, onda jezikom, a ako ni to ne može, onda srcem, i to je najmanji vid imana.”* (Muslim)

Princip preporučivanja dobra i odvrćanja od zla zahtijeva prethodno znanje, blagost u toku postupka i strpljivost nakon toga.

Drugo: Očuvanje jedinstva i zajedništva, a udaljavanje od razjedinjavanja i razilaženja

Uzvišeni Allah kaže: *“Svi se čvrsto držite za Allahovo uže i ne razjedinjujte se! I sjetite se blagodati Allahove prema vama, kada ste bili neprijatelji, pa je On sakupio srca vaša i postali ste, Njegovom milošću, braća! I bili ste na ivici vatrene jame, pa vas je On od nje spasio! Tako vam Allah objašnjava znamenja Svoja da biste na Pravome putu bili! I neka među vama bude grupa ljudi koja na dobro poziva i naređuje dobro i odvrća od zla. To su oni koji su spašeni! I ne budite kao oni koji su se razjedinili i razišli, nakon što su im već Jasni dokazi došli! Njima pripada kazna velika!”* (Alu Imran, 103–105) *“Pravu vjeru ispovijedajte i u tome se ne podvajajte!”* (Eš-Šura, 13) Ebu Musa, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Vjernik je vjerniku kao građevina, podržava jedan drugog. Isprepleo je svoje prste.* (Buhari i Muslim) . Nu'man b. Bešir, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Vjernici su u međusobnoj ljubavi, samilosti i saosjećanju kao jedno tijelo. Kada se razboli jedan dio tijela, ostatak se pridruži u nesanici i groznici.”* (Muslim)

Treće: Lijepo ponašanje i lijepa djela

U lijepo ponašanja i lijepa djela ubrajaju se: strpljenje, plemenitost, hrabrost, razboritost, praštanje, skromnost, dobročinstvo prema roditeljima, dobročinstvo prema rodbini, lijep odnos prema komšijama, dobročinstvo prema siročadima, siromasima i putnicima, ali i izbjegavanje svih djela koja su suprotna ovima. Uzvišeni Allah kaže: *“Ti sa svakim – lijepo! I traži da se čine dobra djela, a neznalica se kloni!”* (El-A'raf, 199) Ebu Derda, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Na Sudnjem danu na vagi vjernika neće biti ništa teže od lijepog ponašanja.”* (Hadis su zabilježili imami Ebu Davud i Tirmizi, a ovo je Ebu Davudova verzija. U verziji koju bilježi Tirmizi navodi se dodatak: *“Lijepo ponašanje podiže čovjeka na stepen stalnog klanjača i postača.”* Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ko vjerniku otkloni jednu od njegovih dunjalučkih nedaća, Allah će njemu otkloniti jednu od nedaća na Sudnjem danu. Ko olakša dužniku, Allah će njemu olakšati i na dunjaluku i na ahiretu. Ko pokrije grijeh muslimana, Allah će njemu pokriti grijeh i na dunjaluku i na ahiretu. Allah pomaže Svome robu sve dok on pomaže svome bratu. Ko krene putem traženja znanja, Allah će mu olakšati put do Dženneta. Kad god se ljudi okupe u jednoj od Allahovih kuća, radi učenja Kur'ana i njegovog podučavanja, na njih se spusti smiraj, prekrije ih milost, okruže ih meleki i Allah ih spomene kod onih koji su kod Njega. Onoga koji zakaže u svojim djelima, neće spasiti njegovo porijeklo.”* (Muslim)

O VJERI I SREDNJEM PUTU

Allahova vjera je jedna, a to je islam. Uzvišeni Allah kaže: *“Jedina vjera kod Allaha je islam.”* (Alu Imran, 19) To je vjera koju je Allah odredio svima: i prvim i zadnjim narodima. Uzvišeni Allah kaže: *“Mi smo objavili Tevrat, u kojem je uputstvo i svjetlo. Po njemu su jevrejima sudili vjerovjesnici, koji su bili Allahu poslušni i čestiti ljudi...”* (El-Maida, 44) To je opće značenje islama: predanost Allahu u Njegovoj jednoći, apsolutna pokornost i udaljenost od širka. Islam, u svom užem značenju, je vjera koju je Allah objavio preko Svoga poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, kao uputu i pravu vjeru.

Islam ukazuje ljudima na ispravno vjerovanje, pravedne propise, dobra djela i plemenit ahlak. Objavom islama Uzvišeni Allah dokinuo je sve ranije vjere i neće prihvatiti nijednu drugu vjeru osim islama. Uzvišeni Allah kaže: *“A onaj koji želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena, i on će na onom svijetu nastradati.”* (Alu Imran, 85) Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da Poskanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, ko god čuje za mene od ovog ummeta, bio jevrej ili kršćanin, a ne povjeruje u mene, bit će stanovnik Džehennema.”* (Muslim) Uzvišeni Allah nazvao je muslimanima Svoje robove kojima je propisao sreću: *“Vi ste millet vašeg oca Ibrahimia. On vas je nazvao muslimanima.”* (El-Hadždž, 78)

Međutim, Allah je htio da se ljudi raziđu i razišli su se, kao što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: *“Sljedbenici knjige prije vas podijelili su se na sedamdeset dvije skupine. Ovaj ummet će se podijeliti na sedamdeset tri skupine. Sedamdeset dvije će u Vatru, a jedna u Džennet. To je zajednica.”* (Ahmed, Ebu Davud i Tirmizi) Ta spašena skupina je ehli-sunnet i džemat, oni koji se drže Kur’ana i slijede izvorni sunnet, bez primjesa strasti i novotarija. Oni su ta pobjedonosna skupina naznačena u hadisu koji prenosi Muavija, radijallahu anhu: *“Uvijek će u mom ummetu egzistirati jedna skupina koja će se držati Istine i koja će biti dominantna, i kojoj neće naštetiti niko od onih koji je napuste ili od onih koji joj se budu suprotstavljali, sve dok ne dođe Allahova odredba.”* (Buhari i Muslim)

Oni predstavljaju sredinu između dvije krajnosti, ispravnost između dvije iskrivljenosti i uputu između dvije zablude: u pogledu Allahovih svojstava između mušebbiha i muattila; u pogledu djela stvorenja između džebrija i kaderija; u pogledu Allahove prijetnje i značenja imana između murđžija i vaidijja; u pogledu ashaba između haridžija i rafidijja.

Oni nemaju ništa sa svim tim iskrivljenim pravcima i raduju se što im je Allah omililo iman i uljepšao ga u njihovim srcima i omrznuo im nevjerovanje, grijehenje i nepokornost. Uzvišeni Allah kaže: *“Dobrotom i blagodati Allahovom. A Allah sve zna i mudar je.”* (El-Hudžurat, 8)

Neka su salavat i selam na Allahovog roba i poslanika Muhammeda, na njegovu porodicu i sve ashabe!

Dr. Ahmed b. Abdurrahman b. Osman el-Kadi

Unejza,

15. 2. 1427.

مركز اصول

Osoul Center
www.osoulcenter.com

مركز اصول
تحت إشراف
مجلس إدارة
مركز اصول
ش.م.ل

عرض تعريفى عن مركز اصول
ومجالاته وخدماته.. مشاهدة ممنوعة لك

osoulcenter

+966504442532

www.osoulcenter.com